Беш йилликни муддатидан илгари бажарамиз

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 20 (3758). | Сешанба, 30 январь 1968 йил. | Баҳоси 2 тийин.

МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

КАЛИНИН районидаги К. Маркс номли колхознинг пешқадам сут соғувчиси Дилбар Абдуллаева ўз боқимидаги сигирларнинг ҳар биридан ўтган йили ўрта ҳисобда 4017 литрдан серқаймоқ сут соғиб олишга муваффақ бўлган эди. Дилбар шу кунларда беш йиллик учинчи йили топшириқларини ҳам шараф билан бажариш учун астойдил меҳнат қилмоқда. Суратда: Дилбар Абдуллаева соғиб олган сутини шаҳарга жўнатишга тайёрламоқда.

Қ. Розиқов фотоси, (ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ЗАВОДЛАРИ— КУБАГА

Ўзбекистон заводлари ғўзага ишлов берадиган машиналарнинг бу йилги дастлабки катта туркумини Кубага жўнатди. Республика қардош мамлакатга пахтачиликдаги ишларни механизациялаш учун зарур бўлган барча машиналарни юбормоқда.

Ўтган йилнинг ўзидагина Озодлик оролига мингга яқин машина ва механизм юборилди. Чунончи, пахта териш агрегатлари экспорт қилиш уч баравар, пахтани қоп-қанорсиз ташийдиган трактор прицеплари юбориш беш баравар кўпайтирилди. Ҳозир Ўзбекистон ўз қишлоқ хўжалик машиналарини Осиё, Африка ва Латин Америкасидаги ривожланаётган кўпгина мамлакатларга чиқармоқда.

Бу йил республика саноатининг яна 15 тармоғи корхоналари қардош Кубанинг катта буюртмаларини бажаради. Республика ишчилари Озодлик оролига кучли кўтаргич кранлар, радио ва кино аппаратлари, дори-дармонлар ва бошқа маҳсулотларни муддатидан илгари юбориш учун мусобақалашмоқда. (ЎзТАГ).

ЗАФАРЛИ ЯКУНЛАР

Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантириш давлат планининг 1967 йилда бажарилиш якунлари

Ўзбекистон ССР меҳнаткашлари 1967 йил — юбилей йилида халқ хўжалигини ривожлантиришда, маданий қурилишда ва халқнинг моддий фаровонлигини юксалтиришда янги муваффақиятларга эришдилар. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий статистика бошқармаси шу ҳақда хабар беради.

Беш йилликнинг иккинчи йилида Ўзбекистон ССР экономикасининг ўсганлигини, дастлабки маълумотларга кўра, қуйидаги кўрсаткичлардан билиб олиш мумкин: моддий ишлаб чиқаришнинг ҳамма тармоқлари бераётган маҳсулот 1966 йилдагига нисбатан 8 процент кўпайди, миллий даромад 7 процент, бутун саноатнинг ялпи маҳсулоти 9 процент, бутун қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти эса 1,4 процент, капитал маблағлар сарфлаш 11 процент, шу жумладан Ўзбекистон ССР Министрлар Советига қарашли ташкилотларда 18 процент, умум фойдаланадиган автомобиль транспортининг юк обороти 9 процент, чакана товар обороти 10 процент ортди. Халқ хўжалигидаги ишчи ва хизматчилар сони 4 процент, бутун халқ хўжалигида олинган фойда, таққослама нархларда ҳисоблаганда, 18 процент кўпайди.

Юбилей йилида республика халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида катта муваффақиятларга эришилди.

Республика саноати ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш планини муддатидан олдин —24 декабрда бажарди. Йиллик пландан ташқари жуда кўп миқдорда турли маҳсулот ишлаб чиқарилди. Ялпи маҳсулот чиқариш ўтган йилдагига нисбатан 9 процент ошди. Тошкент шаҳрининг, республикадаги барча областларнинг ва Қорақалпоғистон АССРнинг саноати ўз планларини бажарди.

Республика саноат корхоналари прокат, азотли ўғитлар, асбоцемент қувурлар, пахта толаси, ҳар хил пайпоқлар, устки трикотаж, тикилган буюмлар, гўшт, колбаса маҳсулотлари, мева ва сабзавот консервалари ишлаб чиқариш 1967 йилги планини муддатидан олдин бажарди. Пўлат эритиш, кўмир, нефть ва газ қазиб чиқариш, химия ускуналари, пилталовчи ва йигирувчи машиналар, тракторлар ва трактор прицеплари, фосфатли ўғитлар, шойи газламалар, қаймоғи олинмаган сут маҳсулоти, ўсимлик мойи ва бошқа кўпгина маҳсулотлар ишлаб чиқариш йиллик плани ҳам тўла ва ошириб бажарилди.

1967 йилда шундан аввалги йилдагига нисбатан, дейилади Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий статистика бошқармасининг ахборотида, электр энергияси ишлаб чиқариш 2,5 миллиард киловатт-соат, газ қазиб олиш 4,1 миллиард куб метр, куч трансформаторлари ишлаб чиқариш 550 минг киловольт-ампер, компрессорлар ишлаб чиқариш 338 дона, тракторлар ишлаб чиқариш 1351 дона, трактор прицеплари ишлаб чиқариш 1155 дона, чанглатгич-пуркагичлар ишлаб чиқариш 993 дона, цемент ишлаб чиқариш 96 минг тонна, бинокорлик ғишти ишлаб чиқариш 80 миллион дона, пахта толаси ишлаб чиқариш 84 минг тонна кўпайди.

Халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқариш ҳам кўпайди: газ плиталар 24,4 минг дона, рўзғор холодильниклари 4,3 минг дона, шойи газламалар 2,3 миллион квадрат метр, ҳар хил пайпоқлар 433 минг жуфт, ички ва устки трикотаж 2 миллион 321 минг дона, чарм пойафзал 1 миллион 216 минг жуфт, қаймоғи олинмаган сут маҳсулоти 15,7 минг тонна, консервалар 72,4 миллион шартли банка ва ўсимлик мойи 4 минг тонна кўп ишлаб чиқарилди.

Пландан ташқари маҳсулот ишлаб чиқариш юзасидан саноат корхоналари коллективларининг юбилей йилида қабул қилган социалистик мажбуриятлари электр энергияси ишлаб чиқариш, кўмир, газ ва нефть қазиб чиқариш, прокат, минерал ўғитлар, химия ускуналари, пахта толаси, чарм пойафзал, тикилган буюмлар, консервалар, кондитер маҳсулотлар ва қаймоғи олинмаган сут маҳсулоти ишлаб чиқариш бўйича тўла ва ошириб бажарилди.

Бир қанча саноат тармоқларидаги корхоналар ишининг техникавий-иқтисодий кўрсаткичлари яхшиланди. Меҳнат унумдорлигини ошириш йиллик плани 105 процент бажарилди, меҳнат унумдорлиги 1966 йилдагига нисбатан 6 процент ошди.

Саноат маҳсулоти таннархини пасайтириш плани ортиғи билан бажарилди. Бунинг натижасида пландан ташқари бир неча ўн миллион сўм тежаб қолинди.

Йил охиригача 137 саноат корхонаси планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасига ўтказилди, бу корхоналар республикадаги бутун саноат ялпи маҳсулотининг 27 процентини берди. Маҳсулотни реализация қилиш ва фойда олишнинг оширилган йиллик планларини шу корхоналар ортиғи билан бажардилар.

Бутун саноат планни тўла бажаргани ҳолда, деб таъкидлайди Марказий статистика бошқармаси, баъзи корхоналар ишлаб чиқариш, меҳнат унумдорлигини ошириш, жамғарма тўплаш ва маҳсулот таннархини пасайтириш соҳасида белгиланган топшириқларни бажармадилар.

1967 йил халқ хўжалигининг ҳамма тармоқлари янги, тағин ҳам мукаммал ва иш унуми юқори бўлган машиналар, ускуналар ва тежамли материалларни яратиш ва уларни ишлаб чиқаришни ўзлаштириш асосида ривожланиб борди.

Юбилей йилида маҳсулотнинг кўпгина турларини ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Ўзбекистон халқ хўжалигида 30 мингдан кўпроқ ҳар хил ихтиролар ва рационализаторлик таклифлари жорий қилинди, бу эса халқ хўжалигига 35 миллион сўмдан кўпроқ маблағни тежаб берди.

Партия XXIII съезди ва КПСС Марказий Комитетининг пленумлари ишлаб чиққан чоралар республика қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда қувончли натижаларга эришиш имконини берди. Бунинг натижасида Ўзбекистон қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари ноқулай об-ҳаво ва гидрология шароитларини бартараф қилиб, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришнинг ҳамма тармоқларини ривожлантиришда анчагина муваффақиятларга эришдилар.

Етиштирилган пахтанинг миқдори яна 4 миллиондан ошиб кетиб, 4 миллион 45 минг тонна, яъни пландагидан 245 минг тонна кўп ва республика пахтакорлари олган социалистик мажбуриятларда кўзда тутилганига қараганда 45 минг тонна кўп бўлди. Республикада пахта майдонининг ҳар бир гектаридан ўрта ҳисобда 25,2 центнерга етказиб ҳосил олинди.

Пахтани машинада териш янада авж олдирилганлиги пахта етиштириш ва уни давлатга сотиш планларини ва социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бажаришга ёрдам берди. 1967 йилда республикада машиналар билан бир ярим миллион тоннадан зиёдроқ пахта ёки жамики ҳосилнинг 38 проценти териб олинди.

Ўзбекистон шоликорлари, лубкорлари ва тамакикорлари ҳосил етиштиришни янада юксалтиришга муваффақ бўлдилар. 1966 йилдагига нисбатан етиштириб берилган картошка 39 процент, сабзавот 32 процент ва қовун-тарвуз 26 процент кўпайди.

Хашаки экинлар майдони, айниқса беда экилган майдонлар кўпайтирилди. Ўтган йили боғ ва узумзор майдонлари ҳам кенгайтирилди.

1967 йилда колхозлар, совхозлар ва бошқа давлат қишлоқ хўжалик корхоналари асосий ишлаб чиқариш фондларини кўпайтиришни давом эттирдилар. Республика қишлоқ хўжалигига сарфланган капитал маблағ ҳажми қарийб 450 миллион сўмга етди. Янги ирригация иншоотлари қурилганлиги натижасида суғориладиган ерлар майдони 45 минг гектардан зиёдроқ кўпайди.

Республика чорвачилиги янада ривожланди. 1967 йил 1 январдагига нисбатан қорамоллар 131,4 минг бош, қўй ва эчкилар 248,1 минг бош кўпайди. Сўйиладиган қорамолни кўпайтириш плани 105 процент бажарилди.

Чорва кўпайганлиги ва унинг маҳсулдорлиги ошганлиги туфайли 1967 йилда гўшт етиштириш ҳажми 10 процент, сут етиштириш 11 процент, тухум етиштириш 8 процент кўпайди.

1967 йилда республика қишлоқ хўжалиги 15 от кучига айлантириб ҳисоблаганда 30 мингга яқин трактор, 3,4 мингта пахта териш машинаси, 500 тадан кўпроқ ғалла комбайни, 5,5 мингта трактор плуги, 4,8 мингта трактор сеялкаси, 14 мингтадан кўпроқ трактор культиватори ва бошқа кўпгина қишлоқ хўжалик машиналари олди. Ўзбекистон ССРга 1967 йилда етказиб берилган минерал ўғитлар 3 миллион 200 минг тоннадан ошиб кетди, яъни бундан олдинги йилдагига қараганда 500 минг тоннадан зиёдроқ кўпайди.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ҳажми ўсиб борганлиги давлатнинг харид қилиш планини муваффақиятли бажаришга имкон берди. Давлатга пахта, каноп пояси, тамаки, дон, сабзавот, қовун-тарвуз, мева, узум, гўшт, сут, тухум, жун, пилла, қоракўл тери сотиш ва топшириш планлари ошириб бажарилди.

Республика колхозлари ва совхозлари қишлоқ хўжалик йилини тамомлаб, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришни янада юксалтиришга тайёргарлик ишларини авж олдириб юбордилар. 930 минг гектарга, яъни планда белгиланган даражага деярли етарли қилиб кузги экинлар экилди, 1 миллион 600 минг гектардан кўпроқ ер кузги шудгор қилиб қўйилди, ерларнинг шўри ювилмоқда ва яхоб суви берилмоқда, баҳори экин экиш учун уруғлик жамғариб қўйилмоқда.

Марказий статистика бошқармасининг ахборотида бундай дейилади: транспортнинг ҳамма турлари юбилей йили топшириғини муваффақиятли адо этдилар. Ўрта Осиё темир йўли, шу жумладан Ўзбекистон территориясига хизмат кўрсатаётган бўлинмалар юк ташиш ва юк тушириш планини ортиғи билан бажарди. Нефть маҳсулотлари, пахта толаси ва бошқа кўпгина юкларни ташиш йиллик плани ошириб адо этилди. Умум фойдаланадиган автомобиль транспортида 1967 йилда 94.3 миллион тонна, яъни 1966 йилдагидан 6 процент кўп юк ташилди. Шу давр ичида юк обороти 9 процент ўсди. Гражданавиацияси Ўзбекистон бошқармаси пассажирлар ташиш бўйича 1967 йилги планни 100,4 процент бажарди. Қишлоқ хўжалик экинларини авиахимик йўл билан ишлаш соҳасида катта иш қилинди. Алоқа корхоналари ва ташкилотларининг хизмат ҳажми ошди.

1967 йилда республикада катта ҳажмда капитал қурилишлар амалга оширилди. Капитал маблағларнинг анча кўпайганлиги, янги ишлаб чиқариш объектлари ва қувватларини ишга тушириш ҳисобига асосий фондларни кўпайтириш имконини берди. Янги ишлаб чиқариш объектлари ва қувватлари халқ хўжалигининг деярли барча тармоқларида ишга туширилган.

Қишлоқ хўжалигида янги ерларни суғориш ва уларни сув билан таъминлаш имконини берадиган иншоотлар қурилди, молхоналар, шунингдек паррандачилик фабрикалари қурилиб, ишга туширилди.

Бундан ташқари, мавжуд корхоналарда ишлаб чиқаришни механизациялаш ва интенсивлаш, технология жараёнларини яхшилаш, ускуналарни модернизация қилиш ва бошқа ташкилий-техника тадбирлари ҳисобига ишлаб чиқариш қувватларининг ўсишига эришилди.

1967 йилда республикада бундан олдинги йилдагидан 8 процент кўп ёки 1,6 миллиард сўмлик асосий фондлар ишга туширилди.

Республика халқ хўжалигига капитал маблағ сарфлаш 1966 йилдагидан 11 процент кўп ёки 2,3 миллиард сўмни ташкил этди. Бунда давлат капитал маблағларидан 1,7 миллиард сўми фойдаланилди.

Қурилишни янада индустрлаштириш, йиғма темир-бетон ва бетон конструкциялар ҳамда деталлардан янада кенгроқ фойдаланиш, қурилиш-монтаж ишларида механизация даражасини ўстириш асосида қурилишда меҳнат унумдорлиги ошди. Қурилиш-монтаж ишларининг таннархи бирмунча камайди.

Юбилей йилида меҳнаткашларнинг турмуш даражасини янада кўтариш, уларга маданий-маиший хизмат кўрсатишни янада яхшилаш борасида бир қатор тадбирлар амалга оширилди.

Миллий даромад 1966 йилдагига нисбатан 7 процент ўсди. Ўзбекистон халқ хўжалигида банд бўлган ишчи ва хизматчилар сони бундан олдинги йилдагидан 4,2 процент ошиб, дастлабки маълумотларга кўра, 2.3 миллиондан кўпроқ кишини ташкил этган.

1967 йилда ишчи ва хизматчилар икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтказилди.

Меҳнаткашларнинг барча реал даромадлари 1966 йилдагига нисбатан 8 процент кўпайди. Республика халқ хўжалигида ишловчи ҳар бир кишининг ойлик ўрта иш ҳақи, тахминий ҳисобларга кўра, 1966 йилдагидан 5 процент ўсган.

1967 йилда давлат ва кооператив савдоси чакана товар оборотининг ҳажми 3 миллирад 942 миллион сўмни ташкил этди. Товарлар сотиш 1966 йилдагидан 10 процент кўпайди. Чакана товар обороти йиллик плани муддатидан илгари адо этилди.

Бироқ товар ресурслари кўпайганига қарамай, аҳолининг бир қатор молларга бўлган эҳтиёжи ҳали тўла қондирилмаяпти.

Республикада уй-жой ва маданий-маиший қурилиш кенг миқёсда олиб борилди. Давлат ва кооператив корхоналари ҳамда ташкилотлари, колхозлар ва шаҳар ҳамда қишлоқларнинг аҳолиси ўтган йили умумий саҳни 4.8 миллион квадрат метр келадиган уй-жой барпо этдилар.

Янги мактаблар, мактабгача болалар муассасалари, касалхона ва поликлиникалар ҳамда бошқа маданий-маиший объоктлар қурилди.

Тошкент шаҳрида уй-жой ва маданий-маиший бинолар қурилиши кенг қулоч ёйганлиги натижасида шаҳар аҳолиси умумий саҳни 1.3 миллион квадрат метр келадиган янги уй-жой олди. Янги Тошкентни бунёд этишда барча қардош республикаларнинг бинокорлари бебаҳо ёрдам бермоқдалар.

Уй-жой ва коммунал-маданий корхоналарни газлаштиришни давом эттириш бўйича бирмунча ишлар қилинди. 1967 йилда газ олган квартиралар 149 мингга кўпайиб, 29 процент ошди.

Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ишлари ҳажми 1966 йилдагидан 34.4 процент, шу жумладан қишлоқ жойларида 43.9 процент ортди. Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш корхоналари кўпайди.

Халқ маорифи, фан ва маданиятни ривожлантириш соҳасида янги муваффақиятларга эришилди. Ўтган йили салкам 3,5 миллион киши ўқишнинг турли соҳаларига жалб қилинди. Шундан деярли 2,8 миллион киши умумий таълим мактабларида ўқиди. 1967 йилда республика халқ хўжалигига олий ва ўрта махсус маълумотли 48 минг мутахассис юборилди.

1967 йилда республикада маданий-оқартув муассасалари шохобчалари кенгайди. Клублар, оммавий кутубхоналар, киноустановкалар сони кўпайди, кинотеатрларга кирувчилар ошди.

Юбилей йилида республика аҳолисига медицина хизмати кўрсатиш янада яхшиланди. Врачлар ва ўрта медицина ходимларининг сони ошди, даволаш-профилактика муассасаларининг тармоқлари кенгайди.

Ўзбекистон ССРнинг аҳолиси 1968 йил 1 январда, дастлабки маълумотларга кўра, 11 миллион 246 минг кишига етган.

(ЎзТАГ).

МУСОБАҚА ҒОЛИБЛАРИ

Тошкент область партия комитети, область ижроия комитети ва касаба союзлари область Совети қурилиш-монтаж трестлари ва ихтисослашган бошқармалар коллективларининг 1967 йил IV кварталидаги социалистик мусобақа натижаларини якунладилар. Область партия комитети, область ижроия комитети ва облсовпрофнинг кўчма Қизил байроғи ҳамда минг сўмлик пул мукофоти республика Қурилиш министрлигига қарашли 1-«Строймеханизация» трести коллективига берилди. Бу коллектив ўтган йилнинг тўртинчи кварталидаги социалистик мусобақада энг юксак кўрсаткичга эришиб, пудрат ишлари планини 136,9 процент, ҳар бир киши ҳисобига меҳнат унумдорлиги планини 109,3 процент қилиб бажарди.

6-қурилиш тресты коллективининг самарали меҳнати Тошкент область партия комитети, область ижроия комитети ва облсовпрофнинг фахрий ёрлиғи билан тақдирланди. Трест социалистик мусобақада иккинчи ўринни олди, 1967 йилнинг IV кварталида қурилиш-монтаж ишлари планини бош пудрат бўйича 116,5 процент, ўз кучлари билан 135,1 процент, уй-жой майдонларини фойдаланишга топшириш планини 102,5 процент, ҳар бир ишчи ҳисобига меҳнат унумдорлигини 105,6 процент қилиб адо этди.

Область партия комитети, область ижроия комитети ва облсовпроф «Ташоблтрансспецстрой», «Узбекшахтострой» трестлари коллективларининг белгиланган топшириқларни бажаришда яхши кўрсаткичларга эришганликларини қайд қилдилар.

УРУҒЛИК ЧИГИТНИ ЯХШИ САҚЛАЙЛИК

Тошкентдаги марказий контроль-уруғлик чигит станциясида пахта уруғчилигига бағишлаб очилган республикалараро кенгаш уч кун давом этди. Кенгаш ишида Ўрта Осиё республикаларидан, Қозоғистон ва Озарбайжондан келган олимлар ва мутахассислар қатнашди.

Кенгашда муҳокама қилинган кўпгина проблемалар орасида уруғи олинадиган пахтани машинада териш мумкинми, деган масала ҳамманинг эътиборини ўзига тортди. Ҳозир бундай пахта чигит экиладиган ҳамма майдонларнинг учдан бир қисмидан кўпроғига экилмоқда. Чигит шикастланиб қолмаслиги учун ҳозирча бу пахтани машинада териш тавсия қилинмайди.

Энг тажрибали механизаторлар: бунинг иложи бор, — деб айтишмоқда. Уруғлик учун экилган пахтанинг чигити шикастланмаслиги учун уни белгиланган вақтнинг ўзида териб олиш, машиналарнинг аппаратларини ниҳоятда пухта созлаш керак.

Олимлар уруғликка экилган пахтани машинада териш ва унинг чигитини тозалаш тўғрисидаги тавсияларни ишлаб чиқмоқ учун тўпланган тажрибаларни умумлаштирмоқдалар.

(ЎзТАГ).

ДАЛАЛАРДАН ДАРАКЛАР

Маъмур Қосимов бошлиқ участка аъзолари 130 гектар экин майдонидан 26 центнердан ҳосил кўтардилар. Улар беш йилликнинг учинчи йили мўл ҳосилга қизғин тайёргарлик кўрмоқдалар.

Оққўрғон районидаги Охунбобоев номли колхознинг бу участка аъзолари ҳамма ерни шудгордан сифатли чиқариб бўлгач, далага маҳаллий ўғит ташиб чиқариш, ариқ-зовурларни тозалаш ишларини олиб боришмоқда. Далага шу кунгача 300 тоннадан кўпрок маҳаллий ўғит ташиб чиқаришди, ариқларни тозалаш қизғин олиб борилмоқда. Бу ишларда М. Таматов, А. Турсунов, М. Арслонов ўртоқлар намуна кўрсатишаяпти.

Э. ТУРСУНОВ.

* * *

— 45 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан бу йил 24 ўрнига 26 центнердан ҳосил кўтаришга аҳд қилганмиз,— дейди Бўка районидаги Мичурин номли колхоз комплекс механизациялашган звено бошлиғи ўртоқ Анатолий Овчаренко.

Тўғри, улар шу кунларда мўлжалдаги ҳосилни кўтариш учун далага маҳаллий ўғит ташиб чиқаришмоқда. Бу ишларда звено аъзоларининг ҳаммаси ғайрат кўрсатиб меҳнат қилишаяпти.

С. ШАРОФХОНОВ.

УЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА УЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДАН

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети таниқли совет ёзувчиси, коммунист, СССР Ёзувчилар союзи ва Ўзбекистон ССР Ёзувчилар союзи правлениеларининг аъзоси Валентин Владимирович ОВЕЧКИНнинг узоқ давом этган оғир касалликдан сўнг шу йил 27 январда бевақт вафот этганини чуқур қайғу билан маълум қиладилар.

А. Н. КОСИГИН ҲИНДИСТОНДА

ДЕҲЛИ, 29 январь. (ТАСС). Бугун эрталаб СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин Ҳиндистон Бош министрининг ўринбосари ва молия министри Морарджи Десаининг илтимосига биноан уни қабул қилиб, суҳбатлашди.

* * *

ДЕҲЛИ, 29 январь. (ТАСС махсус мухбири). Кеча СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин Совет Иттифоқининг техникавий ёрдами билан Ришикашда қурилаётган антибиотиклар заводини ва Хардварда («Уттар Прадеш» штати) қурилаётган оғир электр ускуналар заводини бориб кўрди.

Ришикаш аҳолиси ва антибиотиклар заводининг ишчилари А. Н. Косигинни қизғин табриклашди. Ришикашдаги завод антибиотиклар ишлаб чиқариш соҳасида фақат Ҳиндистондагина эмас, ҳаттоки бутун Шарқий Жанубий Осиёда ҳам энг катта корхонадир. Бу завод Совет Иттифоқининг Ҳиндистонга бераётган ёрдами билан қурилаётган медицина саноати корхоналарининг бири. Антибиотиклар заводининг маҳсулоти мамлакатнинг қимматга тушадиган дори-дармонлардан кўпини сотиб олишдан воз кечишига имкон беради.

Сўнгра А. Н. Косигин ва унинг ҳамроҳлари Хардвардаги оғир электр ускуналар заводига йўл олишди. Бутун йўл давомида уларни тўпланган халқ табриклаб турди.

Хардвардаги завод Осиёда оғир электр ускуналар ишлаб чиқарадиган энг катта корхонадир. Бухопалдаги ва Ҳайдарободдаги давлатга қарашли бошқа икки корхонанинг маҳсулоти билан бирга бу заводнинг маҳсулоти Ҳиндистонни турбина ва гидро агрегатлар билан тўла равишда таъминлаб турибди.

Заводда совет мутахассислари ҳам ишламоқда. Ҳозир заводда ишлаб турган инженерларнинг кўплари совет корхоналарига бориб иш ўрганиб келишган.

Хардвар шаҳрида маҳаллий «Садачар таймс» журналининг ходимлари СССР Министрлар Совети Раиси А. Н. Косигинга унинг ҳиндлар диёрида бўлишини қизғин қутлаб, табрикнома топширдилар.

ЎН КАСБ ЭГАСИ

Искандар армия сафидан қайтиб келгач, қайси ишга қўл уришини билмай уч-тўрт кун иккиланиб юрди. У шаҳар кўчаларини айланиб, бежирим биноларга суқланиб назар ташлар экан, ўзича ҳаёлларга толди.

— Қани энди мен ҳам шундай уйлар қурсам, уларда роҳат қилиб яшаётган кишилардан илиқ сўзлар эшитсам. Гап битта. Қурувчи бўламан.

Искандар айтганини қиладиган йигитлардан экан. Шу куниёқ район комсомол комитетига келиб кўнглидаги гапни айтди. Унга шаҳардаги 4-қурилиш трестининг 25-қурилиш бошқармасига йўлланма беришди. Искандар илк орзу ва қатъий қарор билан бу даргоҳга қадам қўйгани учун, дастлабки кундан бошлабоқ қурувчиликнинг бутун сирларини билиб олишга ҳаракат қилди. У ўзига топширилган ҳар қандай ишни бажонидил севиб бажарди. Ўзи билан бир сафда туриб ишлаётган ҳамкасбларини ҳам ишга виждонан муносабатда бўлишга чақирди. Унинг бу ажойиб фазилати, дўстларига, ишга, бўлган муҳаббати кун сайин илғорлар сафига етаклади.

У тез орада пайвандчиликдан тортиб дурадгорчиликкача, шоферликдан тортиб бетончи, қўйингчи ғишт терувчилик касбларини ҳам ўзлаштириб олди. Шунинг учун бўлса керак қурувчи касбдошлари Искандар ҳақида гап кетганида «бу йигитни қўлидан келмайдиган иш йўқ. Универсал бинокор» деб фахр билан ҳазиллашиб қўйишади. Ҳа, Искандарнинг қўлидан келмаган иш йўқ.

Искандар актив жамоатчи ҳамдир. Дам олиш соатларида қурувчилар ўртасида сиёсий тушунтириш ишларини олиб боради. Тематик суҳбатлар, мунозаралар уюштиради. Искандарнинг бундай ташаббускорлигини кўрган трест комсомол комитети уни ишчилар ётоқхонасида ташкил этилган халқ кўнгилли дружиначилар командири қилиб тайинлади. Искандар бу ишончни оқлаш учун ишни бошидан пухта қилди. Ўз атрофига 20 га яқин актив ёшларни тўплади. Ётоқхонада юз бераётган камчиликларни ва бунинг сабабини ўрганди. Тўғри, айниқса ишдан кейин бундай масъулиятли вазифани бажариш Искандар учун осон эмас.

Ўтказилган дўстона ва мазмунли суҳбатлар, қилинган меҳнатлар зое кетмади. Қурилиш трестининг 12-ётоқхонасида тез орада тартиб ўрнатилди. Ётоқхонада жамоат тартибини бузувчи, ичкиликка берилган баъзи шахслар ўртоқлик суди томонидан тегишли жазога тортилди. Йўлдан адашган айрим ёшлар ҳаётда тўғри йўл топиб олдилар. Ўзига топширилган вазифага ана шундай зийраклик билан қараганлиги, дўстларига нисбатан талабчанлиги учун Искандар Куйбишев район милиция бўлими коллективи ўртасида ҳам катта ҳурмат қозонди.

Яқинда Искандарнинг ҳаётида унутилмас воқеа юз берди. У КПСС сафига қабул қилинди. Ишонамизки, Искандар Жуманиёзов коммунист деган юксак номни оқлайди.

С. ҲАСАНОВ.

Цех янги бинога кўчирилди

Тошкент химия-фармацевтика заводида зилзиладан бузилган рутин цехи учун янги корпус қуриб битказилди. Монтажчилар машина-ускуналар ўрната бошладилар.

Витаминлаштирилган дори-дармонлар ишлаб чиқаришда ишлатиладиган рутин тайёрловчи мамлакатда ягона Тошкент заводи совет ва чет эллардаги мижозлари олдида ўз мажбуриятларини муваффақиятли бажармоқда. Буюртмачиларга қимматли порошок посилкалари мунтазам равишда юборилиб турибди.

Янги корпуснинг ишга туширилиши натижасида рутин чиқариш эски цехдагига нисбатан икки баравар кўпаяди (ЎзТАГ).

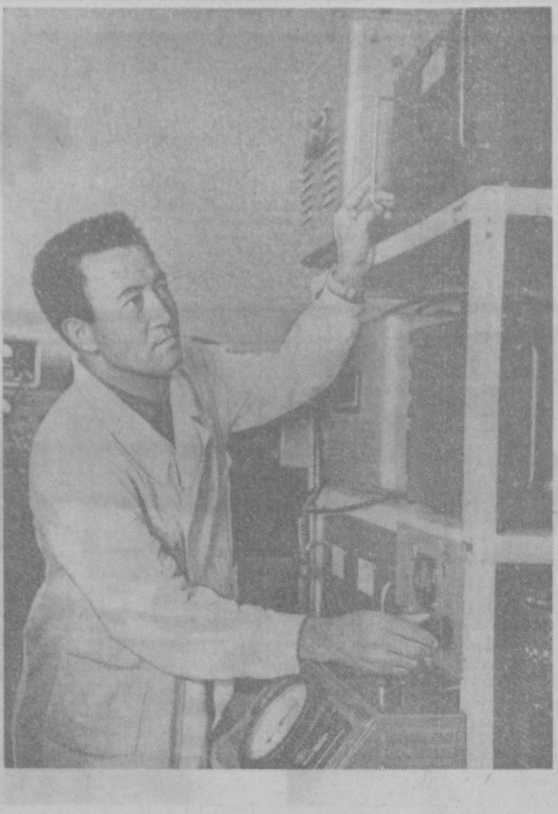

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ядро физикаси институтининг илмий ходимлари атом энергиясидан халқ хўжалигида фойдаланиш усулларини тадқиқ қилмоқдалар. Суратда: институтнинг илмий ходими Муродбой Оллониёзов лабораторияда.

НОВОКУЗНЕЦКЛИК қардош бинокорлар янги Тошкентни бунёд этишда сидқидилдан меҳнат қилмоқдалар. В. Вуканова (чапда), Н. Караульних, Н. Горбачева ва В. Толсталлар «Ц-4» кварталида бўй чўзган биноларда сўнгги пардозлаш ишларини олиб боришмоқда.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотолари.

ҲАМИША ЙЎЛДА

Бекободдаги 16-автобаза коллективи орасида 3-колонна шоферлари номини ҳурмат билан тилга олишади. Негаки, улар ўзларига берилган топшириқларни ҳамиша ошириб ўринлатишади.

Б. Корнеев бошчилик қилаётган бу колонна ҳайдовчилари ҳозирги кунда Сирдарё ГРЭСида ишлашяпти. Уларнинг кўпчилиги ёшлар.

— Автобазамиз, — дейди колонна механиги, ёш коммунист Умарали Қамбаров, — шаҳримиз илғорларидан ҳисобланади. Шу боисдан ҳам шаҳар партия комитети улкан қурилишда ишлаш учун бизни юборишга қарор қилди. Ҳозирги кунда колоннамиз шу масъулиятли вазифани янада яхшироқ бажаришга аҳд қилиб ишлаяпти. Ўтган юбилей йили топшириғини 120 процент қилиб адо этгандек, кўпгина ёнилғи ва запас қисмлар тежаб қолгандик. Бу йил ҳам берилган топшириқларни бундан ҳам орттириб бажариш ниятида меҳнат қиляпмиз.

Шоферларнинг кўпчилиги армия хизматини ўтаб келиб, ишлаяпти. Иброҳим Олломуродов ҳам шундайлардан. У кунлик иш нормаларини 1,5—2 ҳисса ошириб бажаради. Раҳматжон Бегматов эса бурноғи йили ўрта мактабни тугатди-ю, ҳеч иккиланиб ўтирмай, автобазада очилган олти ойлик шоферлар курсига ўқишга кирди. Мана энди у ўз касбини пухта эгаллаб олган, тажрибали шоферлардан қолишмаяпти.

Ҳар куни эрта билан ўнлаб машиналар Сирдарё ГРЭСи посёлкаси томон йўлга чиқади. Улар бу ерда қурилаётган турар-жой биноларига қурилиш материаллари ташишади.

М. РЎЗИМАТОВ.

ҲАР БИР ЗИЁЛИ ЛЕКТОР БЎЛСИН

Партиямизнинг тарихий XXII съезди совет халқи олдига коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиш, коммунистик ижтимоий муносабатларни шакллантириш ҳамда янги жамият кишисини тарбиялашдек улуғвор ва шарафли вазифани қўйди. Бундай улкан вазифаларни бажаришда идеология фронти ходимлари бениҳоя катта роль ўйнамоқлари лозим.

КПСС Марказий Комитетининг «Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги» Тезисларида совет зиёлиларининг меҳнатига жуда катта баҳо берилган. Бунинг сабаби шундаки, совет зиёлилари коммунистик жамиятнинг моддий-техника базасини барпо этишда ва идеология ишларида ҳар доим актив қатнашиб келмоқдалар. Партия идеология ишини ташкилий иш билан чамбарчас боғлаб олиб бориш, шунингдек бу ишга актив қатнашиш барча совет зиёлиларининг шарафли ва муқаддас бурчи эканлигини таъкидлайди.

Зиёлиларнинг энг илғор отрядини ўз сафларида бирлаштирган Ўзбекистон ССР «Билим» жамиятининг қуйи ташкилотлари сўнгги йилларда республикамиз меҳнаткашлари ўртасида лекция пропагандасини бирмунча кучайтирдилар. Улар ҳаёт билан алоқани мустаҳкамлаш, лекцияларнинг таъсирчанлигини оширишга эришмоқдалар. Жамият ташкил топгандан буён ўтган 20 йил мобайнида унинг сафига 53 минг 489 киши қабул қилинди. Сўнгги йилларда жамият аъзолари сафи айниқса кенгайди.

Ҳозир жамиятимизга 28406 КПСС аъзоси, 23 академик, Ўзбекистон Фанлар академиясининг мухбир аъзоларидан 20 киши, 219 фан доктори, 1864 фан кандидати, 2860 илмий ходим, 4695 инженер ва техник, 4209 врач, 17047 ўқитувчи ва бошқа касбдаги зиёлилар аъзо бўлиб киришган.

Республикамиз колхоз ва совхозлари, саноат корхоналари ва ўқув юртларида ташкил этилган 3 минг бошланғич ташкилотдаги жамият аъзолари 1967 йилнинг ўн бир ойи ичида фан ва ишлаб чиқаришнинг ҳамма соҳаларига доир қарийб 500 мингга яқин лекция ўқидилар. Шуниси қувончлики, лекция пропагандаси ишига зиёлилар, айниқса олимларнинг қўшган улушлари катта бўлмоқда. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиклари Т. Қори Ниёзий, И. М. Мўминов, О. С. Содиқов, академиянинг мухбир аъзолари Х. У. Усмонов, М. П. Шчеглов, Ж. К. Саидов, медицина фанлари доктори Г. М. Маҳкамов, биология фанлари доктори А. Дадабоев, тарих фанлари докторлари Р. Х. Аминова, М. Ғ. Ваҳобов, Х. Т. Турсунов, фалсафа ва ҳуқуқшунослик институтининг директори, фалсафа фанлари доктори М. Хайруллаев, тарих фанлари кандидатлари А. Абдунабиев, Р. Норжигитов, партия ходими С. К. Тень каби жамиятнинг актив аъзолари меҳнаткашлар ўртасида тез-тез лекциялар ўқиб турибдилар, ўзларининг сермазмун ва мароқли лекциялари билан тингловчиларни ҳамма вақт мамнун қилмоқдалар. Халқимиз бу олимларнинг чиқишини доимо орзиқиб кутади.

Лекция пропагандасида актив қатнашаётган педагогика фанлари кандидати Я. Ражабов, тарих фанлари кандидатлари А. Фаёзова, С. Акрамов, С. Камолов, С. Тўхтабоев, партия ходими С. Муҳитдинов, қишлоқ хўжалик фанлари кандидати М. Истомин ва бошқа кўпгина зиёлилар ўз лекциялари билан омманинг ҳурматига сазовор бўлмоқдалар. Жамият аъзолари 1967 йилда илм-фан, ишлаб чиқаришнинг деярли ҳамма соҳаларига оид 500 мингга яқин лекциянинг 440 минггини бепул ўқидилар. Бу нарса жонкуяр лекторларимиз ҳамда уларнинг илғор қисми—зиёлиларнинг ватанпарварлик бурчи ва юксак даражадаги онглилигини кўрсатади.

Аммо шу нарсани афсус билан қайд қилиш лозимки, республика зиёлиларининг кўпчилик қисми лекция пропагандасида мутлақо қатнашмаётирлар, баъзилар жуда кам қатнашмоқдалар. Бу нуқсон лекция пропагандасини янада жонлантиришга, унинг таъсирчанлигини оширишга, оммавийлигини таъминлашга тўсқинлик қилмоқда. Айниқса юқори малакали зиёлиларимизнинг лекция пропагандасида етарли даражада қатнашмаётганлиги ачинарли ҳолдир.

КПСС Марказий Комитети «Билим» жамияти аъзолари олдига ҳар бир ишлаб чиқариш коллективида ойига камида бир ёки икки марта лекция уюштириш вазифасини қўйди. Республикамиздаги барча зиёлиларни лекция пропаганда-

СИЁСИЙ БИЛИМЛАР—ОММАГА

сига тортиш бу вазифани муваффақиятли ҳал этишнинг энг муҳим омилидир. Агар шунга эришилса, Ўзбекистонда яқин йиллар ичида лекция миқдорини икки баравар ошириш мумкин бўлади.

Ўзбекистонда 400 мингга яқин зиёли бор. Шулардан 10 процентга яқинигина жамият аъзоси, холос. Кўпгина йирик олимлар, атоқли мутахассислар ҳозиргача жамият ташкилотларининг ишидан ўзларини четга олиб келмоқдалар.

Жамиятнинг баъзи область бўлимлари зиёлиларни лекция пропагандасига жалб этишга етарли эътибор бермаётир. Жамиятнинг Тошкент область ташкилоти ҳам бу соҳадаги ишларни тубдан яхшилаши лозим. Унинг 5506 аъзоси ўтган йили 60 минг лекция ўқиган бўлса, шундан 53 минг 240 лекция бепул ўқилган. Аммо лекторликка тортилмаган зиёлилар сони жуда кўп. Ваҳоланки, зиёлиларни бу ишга жалб қилишда жамиятнинг Тошкент область ташкилоти жуда катта имкониятларга эга! 1967 йилда область ташкилоти фақат 195 кишини аъзо қилиб қабул этди. Жамиятнинг Янгийўл шаҳар, Бекобод, Ўрта Чирчиқ район ташкилотлари бирорта ҳам аъзо қабул қилмадилар. Ана шу ташкилий ишнинг сустлиги оқибатида белгиланган лекция плани бажарилмай қолмоқда. Шунга эришмоқ керакки, яқин йиллар ичида жамият аъзолари сафида 5—6 минг киши актив иш олиб борсин.

Жамият ташкилотлари касаба союз, комсомол ва бошқа оммавий ташкилотлар билан ҳамкорликда лектор кадрлар тайёрлаш масаласини доимо диққат марказида тутишлари керак. Вазифа — турли фан соҳаларидаги олимлар ва мутахассислар оммасини лекция пропагандасига кенг жалб этишдан иборат. Лекция пропагандаси эса лектордан ҳар томонлама билимдон бўлишни, фактларнинг аниқ ва тўғри таҳлил қила билишни, ҳақиқатни гапиришни, темани халққа тушунарли, жонли тилда баён этишни талаб этади. Бунинг учун ҳар бир лектор ўз устида қунт билан ишлаши, нотиқлик санъатини тинмай ўрганиши лозим.

Меҳнатсевар халқимиз коммунизмнинг нурафшон чўққилари сари дадил интилаётган ҳозирги даврда лекция пропагандасининг роли жуда катта. Мазмунли лекция халқимизни билимдон қилади, унга руҳий озуқа беради. Шунинг учун клубларда, ишчилар цехи, маданият саройлари, умуман ҳамма жойда яхши лекторга катта ҳурмат кўрсатилади. Унинг ҳар бир сўзи зўр эътибор билан тингланади. Бунга жавобан лектор халқ ҳурматини оқлаши, бунинг учун ўз соҳасини чуқур эгаллаши, ҳар томонлама билимдон бўлишни талаб этилади.

Шунга эришмоқ керакки, областимиздаги ҳар бир олим, ёзувчи, инженер, ўқитувчи, врач, маданият ходими, хуллас ҳар бир зиёли оташин лектор бўлсин, токи у партия ва ҳукуматимиз қарорларини халқ ўртасида изчиллик билан тушунтирсин, меҳнаткашларни мамлакатимизда коммунизм қурилишининг қўлланмаси бўлган КПСС Программаси ҳамда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг янги беш йиллик план топшириқларини муддатидан илгари бажаришга отлантирсин, бу ишда шахсий намуна кўрсатиб, халқимизни янги зафарларга руҳлантирсин.

Қ. ФОЗИЛХЎЖАЕВ,
Ўзбекистон ССР «Билим» жамияти правлениеси раисининг биринчи ўринбосари, тарих фанлари кандидати.

ЧИРЧИҚ ЖАМОЛИ

Чирчиқ дарёси соҳилидаги шаҳар жамоли йил сайин очилиб боряпти. Бу ерда кўпқаватли бежирим турар-жой бинолари, маданий-маиший муассасалар қад кўтаряпти. Шаҳар тобора гўзаллашиб, ҳуснига ҳусн қўшиляпти.

Бу ишларнинг ҳаммасида республикамизда йирик қурилиш ташкилотларидан бири бўлмиш 160-трест бинокорларининг ҳиссаси катта. Чирчиқда бунёд этилган бинолар, шаҳар атрофидаги посёлкаларни шулар қуришган.

Ўтган йили биргина Юбилей посёлкасида 30 дан ортиқ кўпқаватли турар жой бинолари фойдаланишга топширилди. Троицк посёлкасида эса 10 та ана шундай бино қурилди.

Трестда қўли гул бинокорлар анчагина. Бинокорлардан Турдиалиев, Шепилов, Габанов сингарилар Чирчиқни обод қилиш ишида мана 20 йилдан бери иштирок этишади. Улар шу вақт ичида кўплаб шогирд тайёрлашган. 1-«Химстрой»нинг А. Гладченко бошлиқ дурадгорлар бригадаси, О. Шаҳобов бошлиқ ғишт терувчилар бригадаси, «Чирчикжилстрой»нинг О. Расулметов бошлиқ сувоқчилар бригадаси аъзолари ҳам ветеран қурувчилар изидан боришяпти. Улар меҳнати билан ҳадемай Чирчиқда ва унинг атрофида яна кўпгина бинолар кўкка бўй чўзади.

Янги йилнинг биринчи кунлариданоқ Чирчиқ бинокорлари ғайрат-шижоат билан ишлашаяпти. Чирчиқ жамолини кундан-кун очишяпти.

М. МИРСУЛТОНОВ,
М. САХАТОВ.

ЖАНГОВАР ШУҲРАТ САҲИФАЛАРИ

СССР ҚУРОЛЛИ КУЧЛАРИ МУЗЕЙИДАН РЕПОРТАЖ

МОСКВАДА салобат билан қад кўтариб турган бир бино бор. Унга кираверишда сўл томонда баҳайбатли ракета кўкка бўй чўзган, ўнгда қудратли танкнинг қуйма макети. Бу жаҳонга довруғ солган Совет Қуролли Кучлари қудратининг тимсолидай кўзга ташланади. Бинога кирар эканси, бу қудратли куч бутун борлиғи билан намоён бўлади.

Бу ерга келувчиларнинг кети узилмайди. Эрталабдан кечгача музейга кирган одамлар рўйхати олиб борилса, бу рўйхат айрим кунлари 25 минггача боради. Ўтган бир йилнинг ўзида бу ерга келган томошабиннинг сони 1 миллион 200 мингдан ортиб кетди. Музей заллари ҳозир айниқса гавжум. Олимлар, таржимонлар, адабиётчилар, киночилар, журналистлар, хорижий мамлакатлардан келган меҳмонлар... Қисқаси армиямизнинг шонли 50 йиллик тарихи билан қизиқувчилар учун музей бебаҳо хазиналар манбаи, йирик илмий марказ ҳисобланади.

...«Қизил Армия ва Флот ҳаёти» виставка-музейи Қуролли Кучларимиз дунёга келган дастлабки йиллардаёқ ташкил топган эди. Ленин аёвсиз гражданлар уруши давом этаётган ва ёш Совет республикаси дастлабки ғалабаларни қўлга киритаётган пайтдаёқ революция солдатларининг эски дунёга қарши кураши тарихини ибратли билиб, уни кенг халқ оммасига кўрсатишни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблаган эди.

Қизил қўшинлар, командирлар, сиёсий ходимлар музейни ташкил қилишда бевосита иштирок этдилар. Улар фронтлардан ҳужжатлар, фото-суратлар, қурол-аслаҳалар, қаҳрамонларнинг буюмлари, урушда қўлга туширилган нарсаларни олиб келар ёки юборар эдилар.

Улуғ Ватан уруши бошланган вақтда музейнинг бирмунча қимматбаҳо фонди мамлакат ичкарисига эвакуация қилинган эди. Лекин шунда ҳам музей ишлаб турган. Уруш йиллари унинг ходимлари халқимизнинг ўз эрки ва озодлиги учун курашини кўрсатувчи ёдгорликларни йиғишда давом этдилар.

Урушдан сўнгги йилларда ҳам музей фонди Совет Қуролли Кучларининг янада ривожланиши, ҳарбий техниканинг такомиллашуви билан боғлиқ бўлган қизиқарли экспонатлар ҳисобига бойитилди.

Ҳозирги вақтда бу ерда 500 мингдан ортиқ экспонат намойиш қилинмоқда. Музей залларини бирма-бир айланиб, уларнинг ҳаммаси ҳақида сўзлашнинг табиийки, иложи ва имкони йўқ, албатта. Шонли армиямизнинг жанговар йўли улкан ойнасидан кўзга ташланган айрим лавҳалар, деталлар хусусидагина тўхталмоқчимиз.

Биринчи зал экспозицияси партиянинг уч революция давридаги ҳарбий ва жанговар фаолиятини кўрсатади. Кейинги залда Қизил Армия ва Ҳарбий-Денгиз Флотининг ташкил этилиши билан танишиш мумкин. Стендда Халқ Комиссарлар Советининг Ишчи-Деҳқон Қизил Армиясини ташкил этиш ҳақида 1918 йил 28 январдаги тарихий декретининг фото нусхаси турибди. Декрет текстида В. И. Ленин қўли билан киритилган тузатишлар. Бу тузатишлар принципиал аҳамиятга эга бўлиб, пролетар давлати армиясининг синфий моҳиятини чуқурроқ тушунишга имкон беради. Бу ҳужжатдаги сўзлар худди қасамдек жаранглайди. «Ўз кучини, ўз ҳаётини Октябрь революцияси, Советлар ҳокимияти ва социализм ғалабаларини ҳимоя қилиш учун беришга тайёр турган ҳар бир киши Қизил Армияга қабул қилинади».

Музейда «Қизил қўшин китобчаси» сақланади. Бу китобча аввал В. И. Ленин ва Я. М. Свердлов томонидан кўриб чиқилиб, сўнгра тасдиқланган. Унда Қизил Армияга тааллуқли бўлган декрет ва кўрсатмалар, қизил қўшиннинг юксак вазифаси, ҳарбий бурчи ҳақидаги маълумотлар билан танишиш мумкин. В. И. Лениннинг тавсияси билан китобчага Суворовнинг «ғалаба қозониш таълимоти»нинг асосий қоидалари киритилган.

Шу ерда чет эл ҳарбий интервенцияси ва гражданлар урушининг бошланиши билан таништирувчи экспонатлар бор.

Навбатдаги заллар Совет Россиясининг ягона ҳарбий лагерга айланиши, Колчак ва Юденич, Деникин ва Врангель қўшинларининг тор-мор келтирилиши, буржуа-помешчиклар Польшаси қўшинларига берилган зарба ҳақида ҳикоя қилади.

Гражданлар уруши асосан тугаган бўлса ҳам Закавказье, Ўрта Осиё ва Узоқ Шарқда жанглар давом этарди.

Туркистон фронти қўшинлари олдида янги вазифа — Фарғона ва Еттисувдаги контрреволюцияни тор-мор келтириш вазифаси турарди.

Босмачилар Қизил қўшинларга жуда катта қаршилик кўрсатаётган эди. Буржуа миллатчилари халқ оммасини чалғитиш учун найранг ишлатаётган эдилар.

Хива революцион комитети Россия ишчи-деҳқонларига ёрдам беришни сўраб мурожаат қилади. Совет ҳукумати контрреволюция кучларини бостириш ва меҳнаткашлар қўзғолонини қувватлаш учун Армияга буйруқ беради. Қизил Армия қисмлари бу буйруқни шараф билан бажардилар. Фотосуратда Қизил Армия қўшинларининг Амударёдан ўтиб, Хива меҳнаткашларига ёрдамга келиши кўрсатилган.

Биринчи Хоразм халқ қурултойида Хоразм Халқ Совет Республикаси тузилганлиги эълон қилинган. Залда Хоразм Халқ Совет Республикасининг Қизил Байроқ ордени намойиш қилинмоқда.

Фарғонани озод қилиш учун бўлган жангларда қизил қўшинлар мардлик ва сабот-матонат кўрсатдилар. Босмачилар тўдаларига қарши қақшатғич зарба бердилар. Залда бу воқеаларга бағишланган бир қатор материаллар бор. Ўзбек миллий полкига Фарғона фронтига жўнаш олдидан жанговар байроқнинг топширилиши фото-сурати, Қизил Байроқ ордени билан мукофотланган қаҳрамонларнинг портретлари, уларнинг қуроллари ва шахсий буюмлари қўйилган.

1920 йил Бухорода бўлган жангларга оид қизиқарли экспонатлар ҳам бор. Улар орасида Бухоро Халқ Совет Республикасининг «Қизил Юлдуз» ордени, ҳарбий намуна кўрсатгани учун бериладиган «Революция ҳимоячисига» деб ёзиб қўйилган нишон, амирга қарши жангларда ва Бухорони озод қилишда намуна кўрсатган Туркистон 53-автоброня отрядининг фахрий революцион Қизил байроғи, М. В. Фрунзенинг Туркистон фронти комиссари Д. Фурмановга совғасини кўриш мумкин.

Экспонатлар орасида бир тўппонча ҳамманинг эътиборини ўзига жалб қилади. Бу разведкачи Ҳамроқул Турсунқуловга Ўрта Осиёда босмачиларга қарши курашгани учун берилган мукофот. Тўппончага ёзилган ушбу сўзларни ўқиймиз: **«Ҳ. Турсунқуловга. Р. К. М. 1917 XV 1932. Бандитизмга қарши аёвсиз курашгани учун. ОГПУ коллегиясидан».**

Қизил Армия ва Ҳарбий-Денгиз Флотининг тинч социализм қурилиши йилларидаги камолот тарихи хусусида ҳам батафсил маълумот олиш мумкин.

Музей экспонатларининг жуда катта қисми Совет Қуролли Кучларининг Улуғ Ватан уруши йилларида кўрсатган мислсиз жасорати ҳақида ҳикоя қилади. Фашистлар Германиясининг ваҳшиёна ҳужуми режаси ҳужжатлари билан танишар экансиз, асримиз одамхўрларининг жирканч қиёфаси қаршингизда гавдаланади. Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг чақириғи билан бутун совет халқи муқаддас Ватан урушига отланди. Витринада «Правда» газетасининг 1941 йил 3 июлда Мудофаа Давлат Комитети Раиси И. В. Сталин нутқи босилган нусхасини кўриш мумкин.

Алоҳида стендда қаҳрамон Брест қалъаси мудофааси билан боғлиқ бўлган материаллар намойиш қилинмоқда. Қалъа казармаларидан бирида топилган номаълум солдатнинг деворга ўйиб ёзган қасамёд сўзларини ўқиймиз: **«Мен ўлаётирман, аммо таслим бўлмайман. Хайр, Ватан! 20. VII. 41 йил».**

Дармонсиз қўл билан битилган бу қасамёд сўзлари биз учун тарихий ҳужжат сифатида ҳам қадрлидир. Чунки, у Брест қалъаси мудофаасининг сўнгги кунларидан бирининг вақтини аниқлашга имкон беради. Ана шу девор парчаси сиз билан бизга жуда кўп кинофильмлардан таниш бўлиб қолган.

Навбатдаги залдаги яна бир ёзув эътиборимизни жалб этди. Сарғайиб, қаламда ёзилган сўзлари ўчай деб қолган бу қоғоз саҳифаси «Окоп ҳақиқати» жанговар варақасининг сўнгги сони экан. Уни Севастополь мудофаасининг ёш қаҳрамони Валерий Волков чиқариб турган.

1942 йилнинг июнь кунларида денгиз пиёда қўшинлари 7-бригадаси қисмлари чекинаётган эди. Разведкачи денгизчилар орасида 13 ёшли Валерий Волков ҳам бор эди. Тош йўлда учта душман пайдо бўлади. Валерий олдинга ташланиб рўпарада келаётган машинага граната ирғитади. Танк жойида бурала-бурала йўлга кўндаланг туриб қолди. Жангчилар бошқа машиналарни ҳам ёндиришди. Фашистлар денгиз томонга ёриб ўтолмадилар. Бу вақтда денгиз ёқасида ярадорлар эвакуация қилинаётган эди. Бу жангда Валерий Волков оғир ярадор бўлди. Мард ёш жангчига ўлимдан сўнг 1 даражали Ватан уруши ордени берилган.

Валерий чиқарган жанговар варақада жуда кўп сонли душманга зарба берган 10 кишининг фамилияси санаб ўтилган. Булар орасида денгиз пиёда қўшинлар полкининг командири майор Жидилев, отлиқ капитан грузин Гобиладзе, танкчи оддий солдат латиш Паукштите Вишнийлар билан бирга медицина хизмати капитани ўзбек йигити Мамедовнинг ҳам фамилиясини ўқиймиз.

Залнинг ўртасида бир қисм тупроқни кафтига олиб турган ўрта ёшли томошабиннинг сукут сақлаб ҳаяжонланаётганини кузатамиз. Бу тупроқ унинг учун муқаддас экан. Мана шу тупроқда унинг, унинггина эмас, неча ўн минглаб ватандошларининг муқаддас қони тўкилган. Бу тупроқ олов бўлиб ёнган, металл, ўқ парчалари билан тўлиб-тошган. Сталинградда бўлган тенгсиз жанг майдонидан олиб келинган тупроқ халқимизнинг унутилмас қаҳрамонлигини томошабинларга эслатиб туради.

Уруш йиллари совет кишилари кўрсатган оммавий қаҳрамонлик ҳақида жуда кўплаб мисол топиш мумкин. Ҳамшаҳримиз пулемёт взводининг қизил гвардиячиси Рустамов мана нималар деб ёзибди: **«Берлингача 70 километр қолди. Паҳлавонлар, олға! Қаҳрамонлар, олға! Мен Берлинга фашист ваҳшийларини ўз уясида яксон қилиб, ғалаба байроғини тикиш учун бораётирман. 19. 04. 45 й».** Бу сўзлар гвардия майори Максимов командирлик қилган қисм комсомолларининг Берлинни штурм қилиш олдидан комсомол ташкилотининг секретари Потаповнинг ён дафтарига ёзиб қўйилган.

Муқаддас жангда ғалабамизни таъминлаганларнинг ҳаммаси ҳам ҳозир орамизда йўқ. Лекин уларнинг номлари абадий қалбимизда сақланади. Музейнинг Ғалаба залида «Ҳамиша сафда» тахтасига бир талай Совет Иттифоқи Қаҳрамонларининг номлари олтин ҳарфлар билан ёзиб қўйилган. Ҳамиша барҳаёт бу қаҳрамонлар орасида Совет Ўзбекистонининг мард ўғлонлари младший сержант Исмоил Ҳамзалиев, старший сержант Жўрахон Усмонов, гвардия майори Виктор Малясовларнинг номларини ҳаяжон билан ўқиймиз.

Қуролли Кучларимиз ҳар бир дақиқада агрессорни яксон қилишга шай ҳолда турибди. Унинг зенит билан бошқарадиган ракеталари кучи дунёга маълум бўлган. Ана шундай ракета билан биринчи отишдаёқ Американинг «Локхид У—2» жосус самолёти 1960 йил 1 май куни Свердловск яқинида уриб туширилган. Қароқчи самолёт қолдиқлари залда намойиш қилинаётир.

Ҳа, халқимизнинг коммунизмга томон мардона юришини тўхтата оладиган куч дунёда йўқ. Ўз озодлигимиз ва бахтимизни ҳимоя қила оладиган куч-қудратга эгамиз. Бу — жангларда чиниққан, улғайиб 50 йиллигини байрам қилаётган тенгсиз Совет Армиясидир!

Ҳ. ТОЖИБОЕВ,
С. МУСАЕВ,
Москва шаҳри.

ДЕҲҚОН ЙЎЛИ

БАҲОР шамоли гувиллайди. Ҳозиргина осмон кўмкўк эди. Булут босди. Шабада ёмғир салқинини олиб келди. Сал ўтмай деразаларга тирс-тирс томчилар урила бошлади. Саъдулла қўлидаги газетани қўйиб ташқарига чиқди. Шамол ювош тортган, ёмғир энди саваламоқда эди.

— Жуда соз бўлди-да, пичирлади ўзича, — ер тўймагунча эл тўймас...

У бир дам айвонда турди. Момақалдироқ гулдиради, чақмоқ чақиб ҳаммаёқ равшан тортиб кетди. Саъдулла қўлларини бир-бирига ишқаб ичкарига кирди. Совуб қолган чойни хўплаб, газетани қўлига олди. Боя бошлаган мақолани ўқиб, айрим сатрларининг тагига қизил қалам билан чизиб қўйди.

Одам ёлғиз қолганда не хаёлларга бормайди. Мана шу паллада Саъдулла ҳам ўйлаб, ўйига етмас, ўзича режалар тузар, маъқул келмай бошқача йўлларни изларди. У бу ерга раислик гаштини сургани келгани йўқ. Шундайгина ишнинг устига тушди. Колхоз экономикаси ночор, одамларда колхоз бир-икки йил ичида яхши бўлиб кетишига ишонч кам. Энг қўрқинчлиси, ўша кунги мажлисда маълум бўлди, ҳосил олганимиз билан бизга қанчаси тега қолар, жон ачитиб ишласак ҳам бир, номига далага бориб келсак ҳам бир, деган фикр юракларга ўрнашиб олган. Кишилардаги бу кайфиятни гап билан, ваъзхонлик, дабдабали ваъдалар билан йўқотиб бўлмайди. Аввало уларни моддий жиҳатдан ишонтирмоқ зарур. Хўш, нима қилиш мумкин. Тенг шерикка деҳқончилик қилайлик, десинми. Йўқ, бундай дейишга унинг ҳаққи йўқ.

Мана шунақа ўй-хаёллар билан бўлиб калаванинг учини тополмай юрганда область сабзавотчиларининг йиғилиши бўлиб қолди.

— Биз деҳқонларнинг айни муддаоси айтилди, — деди Саъдулла кенгашдан қайтиб келгач колхоз активлари олдида, — пландан ортган маҳсулотнинг саксон процентини етиштирган одам олади. Ҳо ўзини олсин, хоҳласа пулга чақиб олсин...

— Ундай бўлса қайси куни айтганингиздек звено бўлиб ишласак жуда зўр бўларканда, — луқма ташлади Рустам Аҳмедов, — нима, пахтада звено-ю, сабзавотда звено бўлмасакан...

— Намунча шу звено деган нарсага ёпишиб олмасанг, — унинг сўзини Каривой ака шарт кесди, — ахир раисимиз мажлисдан келиб звено деганлари йўқ, пландан ошириб олган ҳосилингни...

— Сиз яхши тушунмаяпсиз, Каривой ака, — раис гапга аралашди. — Рустам масалага тўғри тушуняпти...

Сўзи бўлинган Каривой ака олдин Рустамга, кейин раисга қуш қараш қилди.

— Ҳа, ҳа, ҳали биз тушунмайдиган бўлди-гу, кечагина келган сиз тушунадиган бўлдингизми. Йигирма-ўттиз йилдан бери деҳқончилик қилмай, кўча чангитиб юрган эканмизда...

— Каривой ака, мен сизни яхши биламан, деҳқончиликни бировдан ўрганмайсиз, балки мен тушунмаяпмиз деб нотўғри айтгандирман, — деди раис. Гап ким қанақа, деҳқон устами, уста эмасми, унда эмас, нима қилсак ҳосил ошади, одамлар кўп ҳақ олади, гап шунда. Кўпчиликка звено бўлиб ишлаш маъқул тушаяпти. Мен ҳам улар тарафидаман.

— Хўп майли, звено бўлиб ишлаш ихтиёриймми ёки мажбурийми? Ҳа, ана балли, ундай бўлса менинг бригадам илгари қандай ишлаган бўлса, шунақа ишлайверади. Энди ҳалиги гапим учун узр, бир айтдим қўйдим-да, — Каривой ака хижолатдан қизариб кетган эди.

— Бригада аъзолари шунга розими? — раис сўради.

—Мен улар билан сўзлашмай туриб ҳеч вақт бир гап айтмаганман...

— Хўп майли, кузда гаплашамиз...

— Яна бир гапни айтиб қўяй, агар чавандоз отига ишонмаса пойгага тушмайди, майли кузда гаплашамиз...

Шу кунги активлар йиғилишида ҳамма бир тараф бўлди, Каривой ака бир тараф. Кўпчилик звено усулини ёқлаб гапирди, Каривой ака ўз гапида туриб олди. Рустам Аҳмедов, Нортой Беков, Мақсуд Қўрғонбоевлар «бригадирсиз» ишлаймиз», деб нарядсиз звенога бошлиқ бўлдилар.

Саъдулла Раҳматуллаев ўз фикрини кўпчилик мақуллаб гапиргани учун бошлаётган ишидан кўнгли бирмунча тўқ бўлса ҳам, аммо кўпни кўрган кекса деҳқон Каривой ака бошқача йўл тутганлиги дилининг аллақаерини ғаш қилиб қўйган эди. Кўпчиликнинг қўллаб-қувватлаши, ишнинг ривожи унинг кўнглидаги ана шу ғашликни туман тарқагандай тарқатиб юборди. Лекин Саъдулла Каривой ака бригадаси ишини зимдан эмас очиқ-дан-очиқ кузатиб турди. Дала ишларининг бориши тўғрисидаги маълумотларни ҳар куни кўриб чиқар экан, экинларнинг аҳволи звеноларда қандай, Каривой ака бригадасида қай йўсинда, бир-бирига солиштирарди. Бир-икки марта ёзги ишларнинг айни қизғин кунларида Каривой ака бригадасига боришга жазм қилди, яна ўйлаб қолди. Яна кўпчилик ичида «ҳў раис, бизнинг ўз ҳолимизча ишлашга қўясанми, йўқми, ахир биздан ҳосилингни талаб қилаверсангчи» деб қолса нима бўлади. Шу важдан бу аҳдидан қайтди. Барибир юраги тинчимади. Бир кун барвақт туриб ўша ерга борди. Ҳали ҳеч ким келмаган, дала шийпонида аллаким ивирсиб юрарди. Раис дала айланди. Экинларни ўт босган. Қатор оралари, ер яхши юмшатилмаган, чопиқ ҳам, культивация ҳам сифатсиз эди. «Бир кишининг қайсарлиги колхозга қимматга тушмасайди», кўнглидан ўтказди.

ҚИШЛОҚДАН ХАТ

Ушанда-ю Каривой акага бизнинг айтганни қиласан, деганда у йўқ деёлмасди. Деҳқонни хоҳламаганиға мажбур қилишнинг ёмон томони ҳам бор...

Раис Каривой ака бригадаси ишидан кўнгли тўлмай койиниб турганда бригадирнинг ўзи келиб қолди. Салом-алик, ҳол-аҳвол сўрашишгандан кейин раис:

— Ҳорманг энди, Каривой ака. — деди. Унинг бу сўзини бригадир: «ҳолинг шу эканку, экинингни қара уста деҳқон ўтга ем қилиб қўйибсан-ку», мазмунида тушиниб хижолат тортди. Аммо сирни бой бергиси келмади.

— Унча-мунча ўт тушибди, бугун йўқотамиз, раис, деди. Экинларимиз бултургидан яхши ҳосил олаяпти. Нормадан анча оширамиз.

— Ишқилиб айтганингиз келсин...

Раис ва бригадир дала айланиб бўлиб хайрлашаётганда Саъдулла Раҳматуллаев:

— Каривой ака, вақтингиз бўлганда сизни бошқа далаларга ҳам олиб борардим, ёшларга маслаҳат берардингиз, — деди.

— Ҳа, энди, биздан маслаҳат сўрасаларингиз йўқ дермидик, борамизда, — розилик билдирди у.

Раис ҳурсанд бўлиб кетди. Биргалашиб аввал Нортой Беков звеносига боришди. Машинадан тушишиб далада ишлаётганларга яқинлашиб ҳорма-бор бўл қилишганда раис секин Каривой акага разм солди. У далага кўз югуртираркан бирор камчилик топишга ҳаракат қиларди. Далада гиёҳ кўринмайди. Қатор оралаб кўришди. Экинлар таги майин тупроқ билан қўмланган, поялари бақувват, сершох эди.

— Қалай, Каривой ака, — сўради раис, — йигитларнинг иши тузукми...

— Ҳа, энди ўзига яраша, ёмон эмас, — жавоб қайтарди у раиснинг заминдор саволига сирни бой бермай, — деҳқончилик шунақа, экинингнинг авжига маҳлиё бўлиб, ҳаракатни сусайтирдингми, бугунги экин эртасига расво бўлади қолади. Қаттиқроқ ҳаракат қилсанг ёмони яхши бўлиб кетаверади.

Бу ердан Мақсуд Қўрғонбоев звеносига, ундан Рустам Аҳмедов даласига ўтишди. Яшнаб ривожланаётган картошка, карам, помидор пайкалларига борганда раис ҳар гал дала оралаб юриб «қалай, Каривой ака», дер, у эса «чакки эмас» дерди-ю, зил кетаверарди. Зиёд Йўлдошев ишлаётган ерга келиб у ёқдан-бу ёқдан гаплашиб қолишди. Бу гал раис «қалай» деб савол бермади. Каривой ака ўзи гап бошлади:

—Бу деймап раис, мени бопладингиз, — у ярми гина, ярми чин сўзларди, — звено бўлиб ишлаганларда мана бундай, сенинг бригадангда ана ундай, деб ўша ернинг ўзида айтиб қўя қолганингизда ҳам бўларди...

—Гапириб тушунтиргандан кўрсатиб ишонтирган яхши дедим-да, — раис кулиб.

— Энди ўртоқ раис, ҳали вақт бор, мен ўйлайман бизнинг ҳосил ҳам чакки бўлмайди. Лекин звено усулингиз ёмонмасга ўхшайди.

— Хўп, ўйлаб кўринг!

Қийин. Деҳқонни ота-бобоси қилиб келган усулидан воз кечириш жуда қийин. У кўзи билан кўрмаса, қўли билан ушламаса ишонмайди. Дала айланиб юришганда раис колхозчилардан бирига пайкал бошидаги тахтачаға ишора қилиб Каривой акага тушинтириб қўйинг, — деди. У ҳам шуни кутиб турган экан гапира кетди:

— Каривой ака, ерингларга тахтача қоқиб қўйибсизлар, бу нима қилганларинг ҳам демайсиз?

— Ҳа, дарвоқе, боя сўрайман девдима...

— Илгари бўларди-ю, табелчи деган одам, ҳа, балли. Ўшанинг ишини тахтача ҳам қилавераркан..

— Ўзинг ҳам лопчи бўп кетибсаней, ука, ҳеч замонда одамнинг ишини тахтача қиладими?

— Ундан яхшироқ, ҳалолроқ бажараркан. Мана эшитинг. Тахтачага ёзиб қўйилибди, бундан буёғи то палон метргачаси Эшмаматники, ундан уёғи Тошмаматники. Ҳамма билади, қаерда ишлашини, қанча ҳосил беришини. Эшмаматнинг ерига Тошмат тушолмайди. Ёмонроқ ишласа ўзига жавир. Ҳосили кам бўлиб қолиб, мукофотнинг баракаси учади. Ундан ташқари кам келса қаторларни ким чопиқ қилган, ким суғорган, ким ўғитлаганини билади, қўл учида ишлаган бўлса сир очилади. Мен сизга айтсам Каривой ака, пландан оширганингнинг саксон процентини олавер, деб дангал айтиб қўйгандан кейин, ўзингиз ўйланг, ким ёмон ишлайди. Ўшанинг учун айтаяпманда, бу тахтачалар табелчидан ҳам зўр деб. Негаки, табелчига икки оғиз ширин гапирсанг қирма чопиқни ўйиб чопдига ёзвораверарди. Тахтачачи, унга минг ялининг, бўлмайди...

Каривой ака колхозчининг гапларини гоҳ кулиб туриб, гоҳ жиддий қиёфада тинглади. Кетаётиб жуда хомуш бўлиб қолди.

Эртасига туш пайтида Каривой ака бригада аъзолари олдида ёрилди. У кеча кўрганлари, эшитган гаплари ҳақида энди гап бошлаган эди колхозчилардан бири:

— Биз ҳар куни кўриб юрибмиз. Ўртадаги ҳурмат ҳаққи, кўнглингизни оғритгимиз келмаётувди...

Унинг бу гапи раиснинг кечаги пичинглари, учириқлари, анави колхозчининг танбеҳларидан ҳам ўтиб кетди. Бригадир ўйларди: колхозчи айтмоқчики, «кексалигингни, ҳамқишлоқ бўлиб бир неча йил яшаётганимизни ҳурмат қилаяпмиз, бўлмаса...» демоқчи.

Мана шунақа гап-сўзлар, ачинишлар, аттанглар бўлиб эртаги экинлар ҳосили тарозуға тушди. Кимнинг қанақа ишлаганига тарозу тоши гувоҳ. Каривой ака ўзининг билармонлигидан минг пушаймон эди. Аммо... Бўлмади. Бригада аъзоларидан Турғун Маҳмадлиев, Қодир Шаропов, Аҳмад Дўстметовлар ҳеч бўлмаса ўртаги экинларни звено бўлиб ишлаймиз, ерлар тахтача қоқиб одамларга бўлиб берилсин, деб туриб олишди. Яхши қилишган экан, кечки картошкани шу усулда етиштириб гектаридан йигирма тоннадан ҳосил олишди.

Куз келди. Хирмон кўтарилди. Кимнинг қандай ишлагани қоғозга тушди. Каривой ака бригадаси ҳам планни тўлдирди. Лекин ҳосилининг чўғи звенолардагига қараганда пастроқ бўлди. У бошчилик қилган бригада аъзолари энди ўз бошлиқларини аямадилар. Улар икки гапнинг бирида звено бўлиб ишлаган Зиёд Йўлдошев, Зоҳид Обидов, Олим Каримовлар 20—22 тоннадан картошка, 28—30 тоннадан помидор олганликларини, пландан ташқари топширган маҳсулотлари эвазига 500—600 сўмдан қўшимча пул олаётганликларини айтиб бригадирнинг жон-ҳолига қўймасдилар. Унинг ўзи ҳам қилмишидан пушаймон ич-ичидан эзиларди.

Бир кун кечки пайт Каривой ака ҳоли топиб раиснинг ёнига келди. Саъдула Раҳматуллаев уни хурсандчилик билан кутиб олди, тўрдаги стулдан туриб унинг рўпарасига ўтирди, чой қуйиб узатди.

— Келинг Каривой ака, қандай шамоллар учирди, — кулиб деди раис, — бундай келиб турай ҳам демайсиз. Ахир биз бу ерга келишга рози бўлганимизда сиздақанги акаларимизга ишонган эдик...

— Мен узур айтгани келдим раис.—Одам боласи хато қилмайман, деёлмасакан...

— Нега ундай дейсиз Каривой ака, — раис уни кўнглини олишга ҳаракат қилиб майин оҳангда гапирди.

— Мен ўша вақтда бир нарсадан қўрққан эдим, — анча жимликдан кейин раис давом этди, — сизни кўпни кўрган, обрўли деҳқон деб эшитгандим. Бу одам кўпчилик ўртасида менинг фикримни йўққа чиқараяпти, бошқалар ҳам унга эргашиб, мўлжалларимиз чипакка чиқса-я, деб жуда қўрқдим. Хайрият...

— Мен ўшанда тушунмаган эканман. Мана энди янгиликнинг самарасини кўриб турипмиз. Ўша ёзда келиб дала айлантирганингизда мен ҳамма гапга тушунган эдим. Энди биз ҳам ўша йўлдан борамиз.

Иккалалари кулиб қўйишди. Шу пайт хонага уч-тўрт звено бошлиғи кириб келди. Ғовур-ғувир бошланди. Кирганлардан бири:

— Саъдулла ака, звено бўлиб ишланглар дедингиз, йўқ демадик. Ҳосилни катта олиб пулни кўпайтирдик. Қани сиз ҳам бизнинг битта гапимизга хўп денгчи...

— Эшитайлик...

— Баҳордаги мажлисда бир-икки йилда Юнусободдаги, Кўктерақдаги колхозларга етиб олишга ҳаракат қиламиз девдик. Яхши ният, ярим мол. Бу йил ишимиз чакки бўлмади, у колхозларнинг кўпчилик звенолари машина миниб юришибди, нима, бизнинг машина олишга кучимиз етмайдими? Машина олиб берсангиз, деб келдик...

— Оббо сизларей, хўп бўлади, гаплашиб кўрамиз...

Звено бошлиқларининг бу гапи ҳам Каривой акага ботиб кетди. У раис билан хайрлашиб, йигитлар ёнидан ташқарига чиқди. Улар кундузгидек ёриб турган кўчадан боришарди. Саъдулла Раҳматуллаев орқаларидан қараб туриркан:

— Ҳа, тузук, Каривой ака ҳам улар сафига қўшилди, — деб қўйди жилмайиб ва хурсанд қиёфада бироз қараб тургач кабинетига шошилди.

Раис Ҳасанбой шуҳратини тиклаш тўғрисида режалар тузаётган ва бу тўғрида эртага партия мажлисига доклад тайёрлаётган эди.

С. МАҲКАМОВ,
З. МУҲАММАДЖОНОВ,
Н .РИХСИЕВ.

Калинин районидаги Ильич номли колхоз.

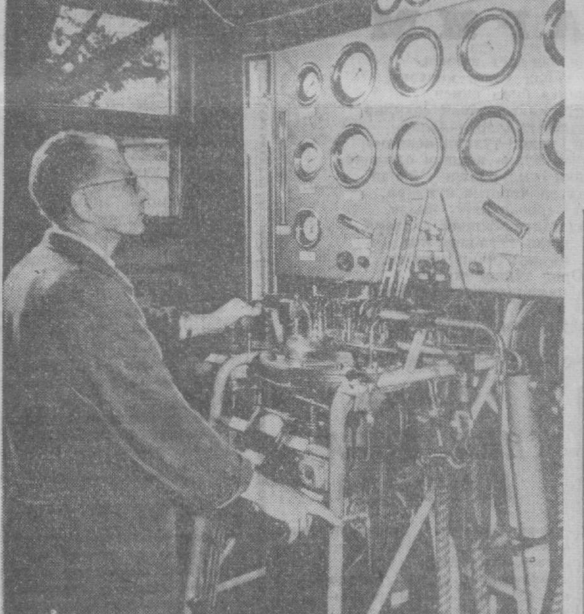

● ПРАГА яқинидаги Режда жойлашган ядро тадқиқотлари институти социалистик Чехословакиянинг энг йирик илмий муассасасидир. У Совет Иттифоқининг дўстона ёрдами билан қурилди. Бу ерда ишлаётган илмий ходимларнинг катта бир группаси атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланиш юзасидан тадқиқот ишлари олиб бормоқдалар. Суратда: илмий ходим Ярослав Голан лабораторияда.

ЧТК—ТАСС фотоси.

ЖАҲОН ЯНГИЛИКЛАРИ

ЯДРО АЖАЛИ БИЛАН МАСЪУЛИЯТСИЗЛАРЧА ЎЙНАШИШ ТЎХТАТИЛСИН!

Ичига ядро бомбалари ортилган Америка самолётларининг ўзга мамлакатлар территориялари ва сувлари тепасида учиб юришидан ташвишланаётган тинчликни ҳимоя қилиш Совет Комитети баёнот эълон қилди. Комитет ўз баёнотида Пентагоннинг ядро қуроли билан масъулиятсизларча ўйнашаётганлигиға қарши миллион-миллион совет тинчлик тарафдорлари номидан, бутун совет жамоатчилиги номидан норозилик билдиради. Жаҳон жамоатчилиги, деб таъкидланади баёнотда, Америка генералларининг бутун-бутун мамлакатлар хавфсизлигини ва ялпи тинчлик манфаатларини хавф остида қолдираётган бемаъни ҳаракатларига муросасозлик билан қараб тура олмайди. Уларни халқлар иродаси билан ҳисоблашишга мажбур қилиш керак ва ўзга мамлакатлар осмонини тузатиб бўлмас оқибатларга олиб келиши мумкин бўлган янги ядро фалокатининг доимий хавф-хатаридан мусаффо сақлаш лозим.

Баёнотга Тинчликни ҳимоя қилиш Совет Комитетининг аъзолари — таниқли олимлар, ёзувчилар, журналистлар имзо чекишган. (ТАСС).

Генерал Ханзикернинг эътирофи

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Ичига тўртта водород бомбаси ортилгам ва Туле районида (Гренландия) ҳалокатга учраган «В-52» бомбардимончи самолётининг топилган ҳамма парчалари радиактив элементлар билан зарарланган.

Информация агентликларининг хабар беришича, Туледаги ҳарбий ҳаво базасида бўлиб ўтган матбуот конференциясида генерал-майор Ричард Ханзикер шу гапни айтган. Самолёт ҳалокати сабабларини текшираётган Америка ҳарбий группасининг бошлиғи Ханзикер, менинг группам ҳалокат рўй берган жой атрофида икки футлик қор остида водород бомбаларининг радийактив парчаларини топиб олди, деган. Унинг айтишича, бомбанинг қолган қисмлари қор остига кўмилиб кетганми ёки Арктика музи орасида қолиб кетганми ёҳуд Шимолий юлдуз кўрфази тубида бир неча юз метр чуқурликка тушиб кетганми, буни ҳеч ким билмайди.

БЛАЙБЕРНИНГ САЛОМАТЛИГИ ЯХШИ

ПАРИЖ, 27 январь. (ТАСС). Миясига қон қуйилиб ўлган 24 яшар Хауптнинг юраги 58 яшар Филип Блайбергга ўрнатилганига 25 кун бўлди.

Франс Пресс агентлиги мухбирининг Кайптаундан хабар беришича, ана шу операция қилинган «Хроте Схюр» касалхонасининг вакили бугун, беморнинг аҳволи яхши, унинг саломатлиги яхшиланиб бормоқда, деб айтган.

ҚИММАТЧИЛИК ОШМОҚДА

САН—ХОСЕ. (ТАСС). Ўтган йили мобайнида Никарагуада тирикчилик қиммати 25 процент ошди. Марказий Америкадаги шу кичик мамлакатнинг аҳолиси бу йил ҳам ёлчиб кун кечираётгани йўқ. Манагуа шаҳрида чиқариладиган «Пренса» газетасининг хабар беришича, Никарагуа пойтахтининг сув таъминоти бошқармаси яқинда сув ҳақини 30 процент оширди.

СИЦИЛИЯДА ЕР ЯНА ҚИМИРЛАДИ

РИМ. (ТАСС). Сицилия оролини янги зилзилалар ларзага солмоқда. Оролнинг кўпгина районларида — Палермо, Прапани, Катания районларида, Этна вулқони районида яна ер қимирлади. Кампореал, Салеми, Вита деган жойларда ва бошқа жойларда зилзила кўп уйларни вайрон қилди. 9 киши ўлди, 70 киши жароҳатланди.

ИҒВОГАРЛИК ВА ПЎПИСА

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Президент Жонсон ҳарбий-ҳаво кучлари билан ҳарбий-денгиз флоти авиациясининг резервистларидан бир қисмини ҳақиқий ҳарбий хизматга чақириш тўғрисида мудофаа министрига кўрсатма берган. Оқ уйнинг матбуот масалалари билан шуғулланувчи секретари Кристианнинг айтишича, Американинг «Пуэбло» кемаси билан бўлган можаро сабабли президент шундай қарор қабул қилган.

Айни вақтда АҚШ ҳукумати Хавфсизлик Кенгашини чақиришни илтимос қилди. Бу чора жаҳон жамоатчилигини чалғитиш ва Америка ҳарбийларининг Корея Халқ Демократик Республикасига қарши қилган сурбетларча иғвогарлигини Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг обрўси билан ниқоблаш мақсадида қўрилганлиги равшан кўриниб турибди.

Ўзининг дахлсиз чегараларини ҳимоя қилаётган суверен давлатга пўписа қилиш учун Вашингтонда ҳарбий васваса ва қуролни пеш қилиш авж олдирилаётганлиги буни яққол кўрсатиб турибди.

«449-ЖИДДИЙ ОГОҲЛАНТИРИШ»

ПЕКИН. (ТАСС). Америка самолётлари Хитой Халқ Республикасининг мамлакат жанубида осмон чегараларини яна бузганлиги муносабати билан ХХР Ташқи ишлар министрлигининг вакили «449-жиддий огоҳлантириш» қилганлигини Синьхуа агентлиги эълон қилди.

Португалия мустамлакачиларининг Мозамбикдаги талафотлари

ДОРУССАЛОМ. (ТАСС). Мозамбик озодлик фронти қароргоҳининг бу ерда эълон қилинган ахборотида айтилишича, Мозамбик ватанпарварлари ўтган йил ноябрь ойи мобайнида Кабу-Делгадо вилоятида қўйган учта пистирма натижасида Португалия мустамлакачи солдатларидан 50 киши ўлдирилган ва бир неча ўн киши жароҳатлантирилган.

Мозамбик озодлик фронтининг ватанпарварлари, деб таъкидланади ахборотда, Накутуқуа районида Португалия мустамлакачиларига қарши тўртинчи операцияни ҳам муваффақиятли ўтказдилар.

СУВАЙШ РАЙОНИДАГИ ОТИШМА

Исроил қўшинлари деб хабар беради «Алаҳром» газетаси, Бирлашган Араб Республикаси қуролли кучлари вакилининг берган маълумотига асосланиб, Сувайш канали бўйидаги Миср шаҳари — Порт-Тавфиқни милтиқлардан ўққа тутган. Миср бўлинмалари бунга жавобан дарҳол ўт очганлар.

15 минут давом этган отишма натижасида, деб хабар беради «Алаҳром» газетаси, Миср томонидан ҳеч қандай талафот берилгани йўқ. Бирлашган Араб Республикаси Исроил яна агрессия ҳаракати қилганлигини Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг кузатувчиларига маълум этди.

АҚШда қалбаки пул ишлаш ҳоллари кўпайиб бормоқда. Яқинда Нью-Йорк полицияси Кеннеди аэропорти орқали багажда олиб кетилаётган 4 миллион сўмдан зиёд қалбаки долларни қўлга туширди. Бундай катта миқдордаги контрабанда валютани шу чоққача полиция ушлай олмаганди. Суратда: Нью-Йорк полициясининг ходими Альберт Уитэйкор қалбаки пулларни кўздан кечирмоқда.

ЮПИ—ТАСС телефотоси.

БИЗ ЕР ҲАҚИДА НИМАЛАРНИ БИЛАМИЗ

Яқинда СССР Фанлар Академиясининг Президиуми ўз составида Ер ҳақидаги фанларнинг махсус секциясини тузиш тўғрисида қарор қабул қилди. Секция икки бўлимдан иборат бўлади.

ТАССнинг илмий обзорчиси Л. МАРКЕЛОВА СССР Фанлар Академиясининг вице-президенти А. П. Виноградов билан суҳбатлашди.

САВОЛ: Янги секция СССР Фанлар Академиясининг структурасида қандай ўрин тутади?

ЖАВОБ: Бу саволингизга жавоб бермоқ учун,— деди олим,— академия президиуми составида бундан бир неча йил аввал тузилган бошқа учта секцияни эслатиб ўтмоқ керак. Булардан бири—физика-техника ва математика фанлар секцияси бўлиб, бунга профиллашган беш бўлим киради. Иккинчиси — химия-технология ва биология фанлари секцияси, бунга ҳам беш бўлим бирлашган. Учинчиси эса тўрт бўлимдан иборат ижтимоий фанлар секциясидир.

Ҳозирга қадар Ер ҳақидаги барча фанлар (геология, геофизика, геохимия, кончилик иши, океанология, атмосфера физикаси, география) СССР Фанлар академияси президиумининг физика-техника ва математика фанлари секцияси составига киритилган бўлимга бирлашди.

САВОЛ: Ер ҳақидаги фанларни мустақил секция қилиб ажратиш заруратини туғдирган асосий сабабни қандай ифодалаш мумкин?

ЖАВОБ: Умуман Ернинг тузилиши, тарихи ва ривожланиш қонунлари аввало унинг ташқи қобиқларини ўрганиш фақат билим жиҳатиданғина эмас, шу билан бирга катта амалий аҳамиятга ҳам молик эканлигини тушунасиз, албатта. Биз зилзилалар, цунами, вулқон отилишлари, селлар ва ҳоказоларни прогноз қилиш асосини топмоғимиз керак. Табиатга, унинг ресурсларидан фойдаланиш, уларни сақлаш ва тиклаб туришга эътибор сезиларли даражада кучайди. Бу эса ер ҳақидаги барча фанлар мутахассисларининг куч-ғайрат сарфлашларини, энг янги тадқиқот техникасидан фойдаланишларини талаб қилади. Билим — фаннинг геофизика, геохимия каби тармоқлари айни мана шу заминда олға қараб тез силжиди. Жаҳон тараққиётидаги кучларнинг ҳозирги нисбатини бундай деб таърифлаш мумкин бўларди: одам моддага таъсир кўрсатишнинг улкан воситалари ва методларини эгаллагач, ўзимиз яшаётган дунёнинг ўзи тўғрисида, энг муҳими эса, одамларнинг табиатга доимий ва тобора кучайиб бораётган таъсироти туфайли бўладиган оқибатлар тўғрисида бекиёс оз билим бойлигига эга эканлигини пайқаб қолди.

САВОЛ: Бу проблемалар янги фойдали қазилма бойликларини очиш, ўрганиш ва фойдаланиш истиқболлари билан қандай боғланади?

ЖАВОБ: Инсониинг геологик фаолияти кўз ўнгимизда доимо зўрайиб бормоқда. Фан ва техниканинг ҳозирги замон эҳтиёжлари ердан тобора кўпроқ нарса талаб қилмоқда. Яқин 10-15 йил мобайнида фойдали қазилма бойликларини қазиб олишни 3—4 баравар кўпайтириш керак бўлади, деб тахмин қилиш мумкин. Бу қийин вазифа. Бунинг устига геологлар ер ости хазиналарини қидириб, ер бағрига тобора чуқурроқ кириб боришларига тўғри келади. Амалда эса, яқин вақтлар ичида фойдали қазилмалар камида бир-икки километр чуқурлиқдан излана бошлаши керак. Тайёргарлик ишлари чаққонлик билан қилиниши ҳам катта аҳамиятга эга бўлмоқда. Чунки кон очилганидан ўн йил ва бундан ортиқ йил ўтганидан кейингина ундан маҳсулот олина бошлаяпти. Буларнинг ҳаммаси катта илмий ишлар олиб борилишини талаб қилади.

САВОЛ: Янги маълумотлар асосида ҳозир ер ўзаги ва мантияси, океан ва атмосфера ўртасидаги ўзаро муносабат проблемалари қандай аҳволда?

ЖАВОБ: Эндиликда планетамиз қобиқли бўлиб тузилганлигига ҳеч қандай шак-шубҳа йўқ. Ер қобиғи, гидросфера ва атмосфера каби ернинг уч қопламй келиб чиқишининг бирлиги ва бир-бирига боғлиқ доимий кечадиган процесслари жиҳатидан ўзаро чуқур пайваста бўлиб кетган. Жуда юксак босим ва температураларда модда ҳолатини ўрганиш мантияни эритиш ва газсизлантириш процесслари моделини ишлашга имкон берди. Ер қаърида модда ҳолатининг ўзгариши юз бериб, бу сифат жиҳатидан янги минераллар ҳосил бўлишига олиб келар экан. Портлаш диатрем найларида олмос ҳосил бўлиш процессининг сабаби ана шундай топилди: Бунинг натижасида катта босим остида графитдан сунъий олмос олиш имконияти мутлақ янги ва ниҳоятда қизиқарли проблемаларни олға сурадики, келгуси авлодлар мана шуларни ҳал қилмоқлари керак. Чунончи, бу гаплар руда ҳосил бўлиш процесси тўғрисидаги тасаввурларимизга ва бошқа кўп нарсаларга оиддир.

Яқинда океан планетамизнинг модда жинсларини ўрганиш учун бизга катта имкониятлар очиб берди. Океан ўртасидаги тоғ тизмаларининг улкан рифт водилари (синиқлари)да ультраасос жинслар, яъни мантия жинсларининг юзага чиқиб қолганлиги аниқланди. Биз эндиликда шу жинсларни қўлимизга ушлаб, лабораторияда текшириб кўришимиз мумкин. Умуман океанологик тадқиқотлар бутун чоралар билан кенгайтириб борилади. Инсоният ҳаётида океан ва унга туташ денгизларнинг аҳамияти жуда катта. Ҳозир денгиз сувидан кўп туз олинмоқда. Океаннинг ҳом ашё бойликлари жуда катта бўлиб, улардан ҳали жуда оз даражада фойдаланиляпти. Океан сувини чучуклаштириш кўпгина мамлакатлар учун ҳаётий муҳим проблема бўлиб қолмоқда.

Айниқса об-ҳаво прогнози туфайли атмосфера физикаси соҳасида жуда кенг тадқиқотлар олиб бориладди. Яқиндагина об-ҳаво прогнози аэрологик маълумотлар асосида ҳисоблаб чиқарилиб, ниҳоятда такомиллашмаган ҳолда бўлганлигини кўп кишилар эсласалар керак. Яқинда бу соҳада кескин ўзгариш юз берди ва бунинг натижасида об-ҳаво прогнозининг миқдорий методлари пайдо бўлди: яқин бир-икки кун об-ҳавоси олдиндан ҳисоблаб чиқариладиган бўлди. Атмосфера ҳолатининг умумий манзарасини берувчи ернинг орбита йўлдошлари ниҳоятда катта аҳамият касб этмоқда

Одатдаги «география» деган тушунчада ҳам чуқур ўзгаришлар юз берди. Фалакнинг гардиши билан география баён қилиб берувчи фандан синтетик фанга айланиб, инсоннинг ўзгартириш фаолиятидаги (масалан, дарёларни буриб юбориш, сунъий денгизлар вужудга келтириш ва бошқа ишлар) номатлуб оқибатларининг олдини олиш вазифалари муносабати билан ҳозирги вақтда бу фаннинг роли айниқса ошмоқда.

КУЙЛОВЧИ „ДЕЛЬФИН“

У фақат куйлаб қолмай, ҳар қандай музика асбобини чалади, шеър ўқийди, ҳар қандай овоз билан гапиради, музика оҳангини жуда яхши эслаб қолади ва жуда яхши ишлайди.

Дельфин — янги магнитофон бўлиб, уни ясаган ленинградлик конструкторлар 9 январда халқ истеъмоли моллари энг яхши намуналарининг Бутуниттифоқ доимий павильони экспертларидан бу янгиликни кўплаб ишлаб чиқариш учун рухсатнома олдилар. Дельфин электр тармоғидан ҳам, батареядан ҳам ишлайверади. Шу сабабдан, уни ҳамма саёҳатчилар ҳам олиб юравериши мумкин.

Бу йил салкам 10 минг дона Дельфин чиқарилади. Магазинларда у билан бирликда яна бир янги модель пайдо бўлади. Вильнюс инженерлари ишлаб чиққан «Дайна — М» магнитофонининг ҳам олдингиларига қараганда кўп афзалликлари бор. «Дайна—М» секундига 9 ва 2,3 сантиметрли икки тезликда ишлайди.

* * *

Ригадаги «ВЭФ» заводи «Рига-103» ва «ВЭФ 17» деган аъло даражадаги янги транзисторли радиоприёмниклар ишлаб чиқаради.

* * *

Овчилар, балиқчилар ва сайёҳларни қизиқтирадиган яна бир янгилик ҳақида гапирмай илож йўқ. Бу—шиша пластиклардан ясалган буклама қайиқ. Қайиқ Феодосияда ишланган. 28 килограммли қайиқ халтада, мотоцикл ёки автомобиль багажнигида саёҳат билан бирга бориб, мулжалланган ерда 15 минут мобайнида сувга тушириб юборилиши мумкин.

Е. ХОРЕВА.
(ТАСС мухбири).
Москва шаҳри.

НАВОИЙ ВА ҚОЗОҚ АДАБИЁТИ

Шарқ маданиятининг буюк намояндалари — Абулқосим Фирдавсий, Низомий Ганжавий, Алишер Навоий, Абдураҳмон Жомий, Умар Хайём ва бошқа классик шоирларнинг ўлмас асарлари жаҳон маданияти олтин хазинасининг дурдоналари ҳисобланади. Уларнинг ижоди Ғарб адабиёти классиклари Шекспир, Гёте, Байрон, Монтеские, Шиллер, шунингдек рус назмининг улкан сиймолари Пушкин, Лермонтов ва бошқа машҳур қалам соҳибларининг эътиборини ўзига жалб этганлиги маълум.

Шарқ адабиётининг машҳур классиклари орасида ўзбек халқининг буюк мутафаккири Алишер Навоийнинг муносиб ўрни бор. Навоий асарлари фақат ўзбек халқининггина эмас, барча туркий халқларнинг ҳам маданий мероси ҳисобланади. Чунки Навоийнинг машҳур «Ҳамса»сига кирган достонлари қозоқ, қирғиз, қорақалпоқ каби ёзма адабиёти кеч тараққий этган туркий халқлар оғзаки ижодининг севиб айтиладиган достонларига, афоризми — халқ мақолларига айланиб кетган.

* * *

Ўзбек ва қозоқ халқлари азалдан тақдири билан тарихи, тили билан дили, маданияти билан адабиёти бирга туғилиб, бирга тараққий этаётган халқлардир. Бугунги кунда ягона совет оиласида бир ота-она фарзандидай қондош-жондош ҳаёт кечираётган бу халқларнинг ўзаро алоқалари жуда узоқ даврдан бошланган.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Д. А. Қўнаев бу икки халқ алоқалари хусусида гапирар экан, «Халқларимизга маданий ва маънавий озиқ берган, Ўрта Осиё халқларининг фахри ҳисобланган Шарқ поэзиясининг улкан намояндаси Алишер Навоийнинг хизматлари бениҳоя буюкдир. Бугунги кунимизда Навоийнинг буюк асарлари ўзбек халқининггина эмас, балки бутун совет мамлакатининг, ҳатто бутун дунё халқларининг асл хазинасига айланиб кетди», дейди.

Ҳа, адабиёт — халқ мулки. Илғор прогрессив ёзувчиларимиз кўп замонлардан бери халқнинг орзу-ўйларини куйлаб келдилар. Халқчиллиги учун ҳам уларнинг ижоди қўшни қардош халқлар ўртасида кенг тарқалди. Алишер Навоийнинг достонлари билан ғазаллари Ўрта Осиёдаги бошқа ҳамма халқлар каби, қозоқ халқи томонидан ҳам севиб ўқилади.

Рус география жамиятининг ҳақиқий аъзоси, қозоқ халқининг тўнғич этнограф ва адабиётшунос олими Чўқон Валихонов бундан юз йил муқаддам Алишер Навоий ижодига юксак баҳо бергани маълум.

Қозоқ адабиётининг отаси Абай Қўнонбоев ҳам Алишер Навоий асарларидан кўп баҳраманд бўлган, маънавий озиқ олган, қисман назирагўйлик қилган. Адабиётшунос М. И. Богдpraнованинг таъбири билан айтганда, «Абай ёш чоғиданоқ Навоийнинг, шунингдек бошқа Шарқ классикларининг ўзига хос нафосатини моҳирлик билан ўзлаштирибгина қолмади. Уларнинг буюк мақсадларини давом эттирди. Ҳирот шаҳрининг улуғ гуманисти каби инсонга бўлган муҳаббатни куйлайди. У халққа хизмат қилишни виждон, ақл-фаросат ғалабасини бахт деб билади».

Абай мадрасада таълим олган йилларида араб, форс ва турк шоирларининг асарларини севиб ўқир ва уларнинг баъзи бандларини ёд оларди. Натижада Фузулий, Саъдий, Навоий, Хўжа Ҳофиз каби Шарқ классиклари унинг севимли устозларига айланди. 13 ёшли Абай Семипалатинск шаҳридаги мадрасада ўқиб юрган пайтларида бу машҳур шоирлардан мадад тилаб, бундай деб ёзган эди:

Фузулий, Шамсий, Сайҳалий,
Навоий, Саъдий, Фирдавсий,
Хўжа Ҳофиз — Сиз ҳаммангиз,
Мадад беринг, қилманг осий.

Абайнинг бу мисралари у ёзувчиларни ўз устози деб билганлигининг ёрқин далилидир.

Аслида ҳам шундай эди. Мадрасада Абай илк бор Шарқ адабиёти классиклари ижоди билан танишди ва уларга тақлид қилиб шеърлар ёзди.

Абайнинг мадраса йилларида ғазал услуби билан ёзган «Алифбе», «Юзи равшан» шеърлари Шарқ классикларига эргашишнинг намунасидир. Бу шеърлар қофия ва вазн жиҳатидан ҳам ғазал услубига яқиндир. Бу икки шеър услуб жиҳатидангина эмас, тил нуқтаи назаридан ҳам эски ўзбек тили элементларига бой. Шеърларнинг лексик состави билан фонетик тузилиши қозоқ тилидан кўра эски ўзбек тилига бирмунча яқин туради. Яъни қозоқ тили талаффузида «ж» (дж) товуши билан бошланадиган кўпгина сўзларнинг «й» билан бошланиши ва «ф», «х» каби қозоқ тилида талаффуз қилинмайдиган товушларнинг ишлатилиши фикримизнинг далилидир.

Филология фанлари доктори, профессор Есмағамбет Исмоилов Абайнинг «Искандар» поэмасини Навоийнинг «Садди Искандарий» поэмаси билан ҳамоҳанг деб баҳолайди. Чунки бу икки шоир ижодида ҳам Искандар (Александр Македонский) шафқатсиз салбий шахс сифатида, Арасту унинг прототипи сифатида талқин этилади.

«Шеъриятимизнинг икки улкан шоири, — дейди Е. Исмоилов, — ўзларининг умид-орзуларида қардош халқларнинг ёрқин келажагини, келажакда уларга сершуъла тонг отажагини бошқалардан олдин сезганлар. Ўз элининг бахтли, эркин, бадавлат замонга етишини истаганлар. Улар дўстлик билан қардошликни, инсонпарварлик билан чин муҳаббатни куйлаганлар».

Чиндан ҳам, икки қардош халқнинг шеърият осмонида юлдуздай порлаган икки севимли фарзанди Навоий билан Абайнинг йўли, мақсади бир эди.

Навоий ижоди биргина Абайни эмас, Октябрь революциясидан илгари Жанубий Қозоғистонда, хусусан Еттисув ўлкасида яшаб ижод этган қозоқ шоирлари эътиборини ҳам ўзига тортган эди. Навоийнинг «Лайли ва Мажнун», «Фарҳод ва Ширин» каби достонларидаги айрим эпизодларни қозоқлар ҳатто ўз турмушларига, ўз урфу-одатларига мослаштириб, ўзгартириб куйлаб юришган.

Жанубий Қозоғистонда яшаб ижод этган Шоди, Нурали, Будбобой, Мансур, Турмағамбет каби қозоқ шоирлари Шарқ маданиятининг ноёб намуналарини, жумладан Навоий асарларини қозоқ тилига таржима қилиш соҳасида анча ишларни бажарганлар. Уларнинг баъзи етук таржималари халқ орасига тез тарқалиб, ўлан тарзида куйлаб юрилган. Булардан биргина Шоди шоир Навоийнинг энг ноёб асарларини таржима қилиб, Тошкент босмасида бостириб чиқаришга муяссар бўлган. Боболаримиздан мерос бўлиб қолган бу яхши традиция ҳозирги кунда ҳар томонлама равнақ топмоқда.

Қозоқ халқи илгари Навоий асарларининг баъзилари билангина танишиб, у яратган нафис поэзиянинг нақадар гўзаллигига, шоир фикрининг теранлигига, нозиклигига таҳсин ўқиган бўлсалар, эндиликда Навоий асарларининг кўпчилигини ўз она тилида ўқимоқда. А. Навоий туғилган куннинг 500 йиллик юбилейи муносабати билан 1948 йилда М. Авезов таҳрири остида қозоқ тилига таржима қилиниб, босиб чиқарилган А. Навоий танланган асарларидан бошлаб, кейинчалик қозоқ вақтли матбуотида босилиб чиқаётган Навоий қаламига мансуб ғазаллар бу фикримизнинг исботидир. Қозоқ адабиёт мухлислари буюк мутафаккир ҳақида ёзилган асарларни ўқиб, спектакль ва кино асарларини кўриб, уни ўз замонасининг буюк гуманисти, доно файласуфи сифатида алоҳида иззат-ҳурмат қилмоқдалар. Унинг қимматбаҳо фикрларидан баҳраманд бўлмоқдалар.

Ю. АБДУВАЛИЕВ,
филология фанлари кандидати.

ШОИР ВА ЖУРНАЛИСТ

Яқинда республикамиз пойтахти жамоатчилиги шоир ва журналист Назармат Эгамназаровнинг туғилганига 50 йил, ижодий фаолиятига 30 йил тўлган кунни қизғин нишонлади. Юбилярни муборакбод этгани унинг қаламкаш дўстлари, газета ва журналлар, радио ва телевидение ходимлари, адабиёт муҳлислари келишди.

Назармат ҳам шоир, ҳам журналист сифатида узоқ йиллардан бери қалам тебратиб келади. У ўзбек совет поэзиясига ўз муносиб ҳиссасини қўшиб келаётган, уни янги ранг ва бўёқлар, ўзига хос оҳанг билан бойитаётган, сермаҳсул ижодкорлардан биридир. Ўзбек китобхонлари Назарматнинг қаламига мансуб бўлган қатор шеърлар тўпламлари, достонлар ва бошқа бадиий асарлар билан ошнадирлар. Унинг «Ватан ишқи» (1949 йил), «Яшил далалар» (1955 йил), «Сир бўйи—нур бўйи» (1959 йил), «Тоғдаги гулханлар» (1962 йил), «Най садоси» (1965 йил) ва бошқа поэтик асарлари шулар жумласига киради.

Шоирнинг Улуғ Ватан уруши йилларида ёзган фронт очерклари «Қирғоқдаги жанг» (1965 йил) ва «Бурч йўли» (1966 йил) номи билан алоҳида тўпламлар ҳолида нашр этилган. Бу очеркларда совет кишиларининг, армиямиз жангчиларининг оташин ватанпарварлиги, жасорати, қаҳрамонлиги, темир иродаси ва бошқа ажойиб фазилатлари зўр пафос билан тараннум этилади.

Урушдан сўнг яратилган асарларида эса Назармат мамлакатимиздаги қайноқ меҳнатни, совет кишилари эришаётган улкан зафарларни, СССР халқлари ўртасидаги мустаҳкам дўстликни, ҳаётимизнинг гўзал лавҳаларини кучли эҳтирос билан мадҳ этади.

Назармат бадиий таржимачилик соҳасида ҳам самарали ижод қилмоқда. Пушкин, Шевченко, Жомий, Бедил ва бошқа классик шоирларнинг ижодидан айрим намуналарни ўзбек тилига таржима қилиб, ўзбек китобхонларини уларнинг бой бисотидан баҳраманд этмоқда.

Партия ва ҳукуматимиз Назарматнинг Ватан олдидаги хизматларини муносиб тақдирлаб, уни орден ва медаллар билан мукофотлаган. Яқинда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига мувофиқ Назармат Эгамназаровга «Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган маданият ходими» деган фахрий унвон берилди.

Шоир ва журналист Назарматга сиҳат-саломатлик, тошқин дарёдай баракали ижод, осмон кенгликларидай чексиз илҳом, шеърият чўққилари сари юксак парвоз тилаймиз.

НАЗАРМАТ.

СУВ

Кўҳна Бухоронинг шимол бўзида
Манглай чизиғидай қат-қат Қизилқум.
Илтижо қилгандай, еллар сўзида
Қулоқда ғувиллаб, тинмайди бир зум.
Уфққа бош қўйган адирлар мудрар,
Ерга қапишгандир кулранг шувоқлар.
Ёввойи куркалар ўлжа ахтарар,
Пастлаб учиб ўтар оғир туғдорлар,
Қуёш бунда фақат лахча бир ўтдир,
Қумга оёқ қўйсанг кабоб этади.
Кўк гўё ҳовуз-у, суви булутдир,
Гар унга томмаса сароб этади.
Мен шундай гўшада бўлдим ёз чоғи,
Томоқни ҳўллашга излардим равоч.

Бедармон саҳронинг кукун тупроғи,
Табиат бўлармн шунча яланғоч.
Шу маҳал бир отлиқ йўртиб мен томон
Шамол қанотида етиб келди тез.
Қаршимда тўхтади сувори ўғлон,
Кўришиб, сўнг деди: «Чанқагандирсиз?»
Ҳуржундан кўзани олди, муздек сув,
Шўр босган лабимда туюлди асал.
Дам ўтмай ичардим, юрак дерди: сув,
Сувни ичмаганман бундай ҳеч маҳал.
Чуқур нафас олдим, бўшабди кўза,
Нафасим янгради унинг ичида,
Мен шунда тушундим, бўлсам-да изза,
Ҳаётбахш қудратни сувнинг кучида.

УЧҚУР ЎЙЛАРИМ

Лочин парвозига ўхшар хаёлим,
Уфқлар ошади қуёш нуридай.
Диёримнинг гулжамоли иқболим,
Ҳар зарраси юрагимнинг қуридай.
Учқур ўйлар ҳамроҳ бўлиб елларга
Уфқлардан уфқларга йўл олур,
Ўзбекистон — она элдан элларга
Салом элтиб, гуллар тутиб, қўл олур.
Сарин еллар унга дилкаш, парвона,
Ором билмас далаларнинг хуштори.
Гул, чечаклар камалакдай товланур,
Дейди, сенсан мардлар элин баҳори.
Шуни сўзлаб ҳар тонг қўзғалиб сабо
Бўлар унинг сафарида ҳамроҳи.
Ҳар водийнинг кўрки ўзга, дилрабо,
Ҳар бириси саҳийликнинг гувоҳи.
Сир жилвагар, Аму эса ўйноқи,

Элга жондош оби-ҳаёт иккиси.
Ким айтади қайда унинг қирғоғи,
Қайси оға, қайси бири иниси.
Ҳа, сўраманг, унинг гулшан соҳилин,
Сўраганга жавоб йўллар далалар.
Ҳа, сўраманг, унинг тўлқин кокилин,
Жавоб йўллар чўлда нақшин олмалар.
ГЭСлар қалбин гумбурлаши у билан,
Унга пайванд эл чироғин нурлари.
Ҳар томчиси баробар инжу билан,
Унга пайванд Мирзачўлнинг гуллари.
Йўли олис, лекин кета-кетгунча,
Манзиллари маъмурчилик макони.
Икки дарё Орол тўшин ўпгунча
Бўлар қанча чаманларнинг дармони.
Ўлка бўйлаб парвоз қилар ўйларим,
Юрагимда жўш уради куйларим.

Кўҳна шаҳарнинг бадиий обидалари

Келгуси йили яна бир катта маданий воқеанинг шоҳиди бўламиз. Ўзининг бой тарихига эга бўлган, ажойиб маданий ёдгорликлари билан жаҳонни ҳайратда қолдирган кўҳна Самарқанд шаҳрининг икки минг беш юз йиллиги байрам сифатида кенг нишонланади.

Шонли юбилейга тараддуд катта. Жойларда бу улуғ санага муносиб ижодий армуғонлар ҳозирланмоқда. Юбилей муносабати билан гўзал шаҳарнинг гербини тайёрлашга киришилди. «Самарқанднинг фахрий граждани» унвони таъсис этилди.

Ўтган йили буюк сана олдидан катта маданий тадбир белгиланган эди. Машҳур Самарқандда бир неча монументал ҳайкаллар ўрнатишга қарор қилинди. Шу муносабат билан Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги қад кўтаражак обидалар бўйича Бутуниттифоқ очиқ конкурси эълон қилди.

Ижодий мусобақада жуда кўп санъаткорлар ўз асарлари билан қатнашдилар. Кўпгина ҳайкаллар лойиҳалари тақдим этилди.

Биргина улуғ олим Улуғбекка ўрнатиладиган ҳайкаллар конкурсига 15 га яқин лойиҳа таклиф этилди. Буларнинг ҳар бири ўзига хос томонларига эга эди. Айниқса, «Ой», «Қуёш» деб номланган ҳайкал лойиҳалари кўпчиликка манзур бўлди.

«Ой» номли ҳайкал ўз бадиий композицияси билан ажралиб туради. Унда буюк олим образи анча дуруст талқин этилган. Ҳайкалтарош М. Мусабоев, архитектор Г. Годлинлар бу ҳайкалда буюк сиймонинг олимона қиёфасини усталик билан бера билганлар. Ҳайкал лойиҳасида образнинг ички драматизми ҳам яхши очиб берилган.

Конкурс жюрийси ушбу асар лойиҳасини иккинчи даражали мукофот билан тақдирлади. Мазкур ҳайкал Улуғбек обсерваторияси ёнига ўрнатиладиган бўлди.

Регистон майдонида қад кўтарадиган «Қуёш» номли ҳайкал лойиҳаси ҳам ижобий баҳо олди. Унда архитектура қисми анча муваффақиятли чиққан. Жюрий аъзолари ҳайкал лойиҳасига учинчи даражали мукофот беришни лозим деб топдилар.

Тарихий Самарқанднинг тўйи муносабати билан рамзий ёдгорликлар ўрнатишга ҳам қўл урилди. Шуни айтиш керакки, ҳали шу вақтга қадар Ўрта Осиёнинг қадимий шаҳарлари учун бундай рамзий ёдгорликлар ўрнатиш одат тусига кирмаган эди. Самарқандда қад кўтарадиган рамзий ёдгорликлар бу ишнинг дебочаси бўлади.

Ёдгорлик лойиҳаси учун эълон қилинган Бутуниттифоқ конкурсига 14 та лойиҳа тақдим этилди. Архитектор Н. Терзиев-Царуков, инженер Г. Попов ва О. Орловалар тайёрлаган «Икки уч бурчак» девизли ёдгорликка иккинчи даражали мукофот берилди. Архитекторлардан Г. Кузнецов билан А. Луковецкийлар ижод қилган «Темурланг» номли обелиск учинчи даражали мукофотни олди.

Бу ҳайкал ва девизли ёдгорликлар гўзал Самарқанднинг кўркига кўрк, чиройига чирой қўшади. Улар чинакам бадиий обидалар бўлиб қолади.

А. АЛИЕВ

ЯНГИ ФИЛЬМЛАР

«Ўзбекфильм»нинг янги маҳсулоти бўлган «Фарҳоднинг жасорати» картинаси Улуғ Ватан урушида асирга тушиб қолган ўзбек жангчиларининг тақдири, оғир шароитларда кўрсатган жасорати ҳақида ҳикоя қилади. Фильм авторлари Сарвар Азимов ва Николай Рожков, режиссёр — Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган санъат арбоби Л. Файзиев.

Яқинда пойтахтдаги «Спутник» кинотеатрида «Фарҳоднинг жасорати» ва «Ўзбекфильмнинг» яна бир асари — колхоз ҳаётининг қувноқ тарихи ҳақида ҳикоя қилувчи «Плюс бир» кинокомедияси кўриги бўлди. Бу фильмлар яқинда кенг томошабинлар ҳукмига ҳавола қилинади.

В. ВИЛЬЧЕК.

Суратларда: «Фарҳоднинг жасорати» фильмидан кадрлар: Марк Гельц ролида Владимир Коренев, (пастда). Фильмни суратга олиш пайти (юқорида, чапдан ўнгга) Оператор А. Григорьев, актёр Ўлмас Алихўжаев, режиссёр Л. Файзиев, актер Александр Физолоф.

Н. Ключнев фотолари,
(ЎзТАГ фотохроникаси).

СУД ЗАЛИДАН

ЯНА ҚОРА КУРСИДА

Борис Ермаков безорилик билан қамалиб чиққач, Тошкент қурилиш автобазасига шофер бўлиб ишга жойлашади. Одамлар кўзига 5—10 кун дурустгина ишлаб, кейин давлат машинасидан ўз манфаати учун фойдалана бошлайди. Ҳамёнига бебилиски пуллар келиб тушгач у ичкиликка ружув қўяди. Безорилик одатини такрорлаб тегкканга тегиб, тегмаганга кесак отади.

Бир куни у маст ҳолда «Воронежстрой» поездида ишловчи Владимир Болдирев ва Иван Мишинлар билан жанжал кўтаришади. Воқеадан хабар топган Чилонзор район милиция бўлими ходимлари Б. Ермаковни тартибга чақирганларида безори уларга ҳам ҳужум қилади.

Яқинда Чилонзор район халқ суди бу «Уч оғайни» безориларнинг жиноий ишини кўриб, Ермаковни тўрт йил, Болдиревни уч йил, Мишинни икки йил қамоққа ҳукм қилди.

Ҳ. ТОШХУЖАЕВ,
халқ маслаҳатчилар Советининг раиси.

ЕР СИЛКИНДИ

Кеча кундузи соат 11 дан 1 минут ўтганда Тошкентда яна ер қимирлади. Унинг кучи 3 балл бўлди. Зилзила эпицентри Тошкентдан 510 километр жанубий-шарқда жойлашган Афғонистон территориясидадир.

Ер қимирлашнинг кучи эпицентрда 5—6 баллгача етган. Шунингдек, ер қимирлашнинг кучи Душанба ва Колонда шаҳарларида 4 балл бўлди. Зилзиланинг бундай катта территорияга тарқалиши ўчоғининг ер сатҳидан 220 километр чуқурликда бўлганидир.

Э. ҲАИИТОВ,
Тошкент сейсмик станциясининг старший инженери.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

СПОРТ ХАБАРЛАРИ

БОШЛАНИШИ АЧИНАРЛИ

Пойтахтдаги «Ёшлик» спорт аренасида волейбол бўйича мамлакат биринчилиги учун «А» класси иккинчи лигаси қатнашчилари ўртасида мусобақалар бўляпти. Тошкент турнирида саккизта команда беллашмоқда.

Мусобақанинг биринчи кунида Тошкентнинг «Динамо» командаси Ленинграднинг «Спартак» волейболчилари билан учрашди. Бу рақибларнинг СССР халқлари IV спартакиадасидаги учрашуви ўзбек спортчиларининг ғалабаси билан тугаган эди. Ишқибозлар ҳамшаҳарларимиз ўз майдонларида яна устун келишар деган умидда эдилар. Лекин бу умид пучга чиқди. Учта партиянинг бирортасида ҳам ғалабага эришолмаган мезбонлар турнирни мағлубият билан бошладилар. «Спартак» 3:0 ҳисобида (8:15, 12:15, 9:15) ғолиб келди.

«Динамо» эртаси кун Туланинг «Буревестник» командасидан ҳам ана шундай ҳисобда мағлубиятга учратди. Бу ишқибозларни ниҳоятда ранжитди. Учинчи турда тошкентликлар «Олға» (Фрунзе)ни аранг 3:2 ҳисобида енга олишди, холос.

И. КУПЕРМАН—ЧЕМПИОН

Жаҳон чемпиони И. Куперман билан ана шу номга даъвогар бўлган А. Андрейко ўртасида халқаро шашка бўйича ўтказилаётган мусобақа тугамай И. Куперман чемпион бўлиб қолди. 19 учрашувда даъвогар ўзини енгилган деб тан олди ва ҳисоб 10,5:9,5 бўлиб қолди.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 дан — **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Рус тилида: 17.55 — **Эшиттиришлар программаси,** 18.00 — **Телеянгиликлар,** 18.15—**Зудлик билан қўшиқ зарур** (ҳужжатли фильм), 18.35—**Кино янгиликлари,** 20.00 —**Эшиттиришлар программа**

Ўзбек тилида: 20.05— **Телеянгиликлар,** 20.25 — **Адабий меросимиз ойнаижаҳонда** (Алишер Навоий туғилган куннинг 525 йиллиги олдидан), 20.55 — **«Пахталикўл шифохонасида** (телеочерк). 21.15 —**Совет Шарқи халқларининг мақомлари,** 21.50 — **Солдат ҳақида қисса** (бадиий фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — Ўқув эшиттиришлари программаси. Тарих. **Ўзбекистонда 1905—1907 йил революциялари** (мактаб ўқувчилари учун), 18.35—Адабиёт. **Корчагинчилар,** 19.00 — **Олий математика** (студентлар учун).

20.00 дан — **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 19.55—**Эшиттиришлар программаси.** 20.00 — **Ленин яшаган жойларда** (ёшлар учун), 20.30 — Ленин комсомолининг 50 йиллиги олдидан. **Абдулла Набиев** (ҳужжатли фильм): 20.40 — **Тошкент янгиликлари,** 20.50 — **Балет кечаси.**

Рус тилида: 21.40 — **Болгария халқ қўшиқлари ва рақслари,** 22.05 — **Тошкент янгиликлари,** 22.15 — **Асрлар давомида яратилган Мексика** (ҳужжатли фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 30/I да **Фауст,** 31/I да **Майсаранинг иши.**

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 30/I да **Ўғирланган умр,** 31/I да **Қотил.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 30/I да **Кимга тўй, кимга аза,** 31/I да **Тошболта ошиқ.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«Майдонда москваликлар» — Совет цирки усталари ва Олег Соколь раҳбарлигидаги радио механик одам —«Робот» аттракционнинг сўнгги гастроллари.** Билетлар сотилмоқда.

КИНО

Ричард учинчи (1 ва 2-серия)— САНЪАТ САРОЙИ, «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Жаннатдан қувилганлар — «ЎЗБЕКИСТОН», НАВОИЙ номли, «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Малиновкада тўй (эрталаб соат 10, кундуз 12, 2 ва 4 да). **Калит** (кеч 6, 8 ва 10 да) — «ЧАЙКА».

Қора қоплон — «ДРУЖБА» (эрталаб соат 10-20 минут ва кеч 9 да).

Шох Султон ҳақида эртак — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10 да).

УЗГЛАВМАШСНАБСБИТГА

бош бухгалтер, марказий аппаратда ва шунга қарашли Тошкент шаҳридаги ташкилотларда ишлаш учун катта бухгалтерлар (бош бухгалтер ҳуқуқида).

К Е Р А К

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Шота Руставели кўчаси, 1-проезд, 6-уй (7, 14-трамвайлар ва 18 автобуснинг «Озиқ-овқат магазини» бекати).

ТОШКЕНТ ЗАРГАРЛИК ФАБРИКАСИГА

Хавфсизлик техникаси бўйича инженер, слесарлар, фрезерчилар, V—VI разрядли токарлар, катта бухгалтер, бухгалтерлар

К Е Р А К

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Сағбон кўчаси, 17 тупик, 4-уй.

Тошкент шаҳар аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ремонт қурилиш бошқармаси

харидорлар уйига ўз транспортида элтиб бериш шарти билан чекланмаган ҳолда

ЎТИН СОТАДИ

Ўтин олиш ва расмийлаштириш учун адрес: Тошкент шаҳар, Хуршид кўчаси, 9-уй («Ғалаба» боғи қаршисида).

Ташзаготплодоовощторг

ҳамма давлат ва кооператив ташкилотларига

ТУЗЛАНГАН КАРАМ СОТАДИ

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, 59, Шота Руставели кўчаси, 132-уй.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 08110 ИНДЕКС — 64697. № Б — 1788.